

«Самұрық-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудиторлардың есебімен бірге*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1-2
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	5-6
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	7-54

Тәуелсіз аудитордың есебі

«Самрұқ-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ-ның Акционері мен Басшылығына

Пікір

Біз «Самрұқ-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ-ның және оның еншілес компаниясының (бұдан әрі - «Топ») қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХКЕС») сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына («ХАС») сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің *Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (БХЭСК Кодексі)* сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз осы талаптар мен БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Басшылықтың және Аудит жөніндегі комитеттің шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Топ басшылығы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, оның қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудит жөніндегі комитет Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық айқындаған бухгалтерлік бағалау және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.
- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін ұйымның қаржылық ақпаратына және Топ ішіндегі шаруашылық қызметке қатысты жеткілікті болатын лайықты аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз жалпы басшылық ету, бақылау және аудиттің жүргізілуі үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапты болып табыламыз.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Ernst & Young LLP

Гульмира Турмагамбетова
Аудитор / Бас директоры
«Эрнст энд Янг» ЖШС

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандағы
№ 0000374 біліктілік куәлігі

Қазақстан Республикасының аумағында
аудиторлық қызметпен айналысуға арналған
мемлекеттік лицензия сериясы МФЮ - 2,
№ 0000003, Қазақстан Республикасы Қаржы
Министрлігімен 2005 жылғы 15 шілдеде берілді

050060, Алматы, Қазақстан Республикасы
Әл-Фараби даңғылы, 77/7

2017 жылғы 28 ақпан

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша**

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт.	2016 жыл	2015 жыл*
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	6	1.379.107	4.620.740
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	7	3.879.247	832.712
Қауымдасқан ұйымға инвестиция	14	43.641	–
Құрылыс компанияларына берілген аванстар	9	9.792.993	5.655.690
Материалдық емес активтер		28.511	55.793
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	10	70.595.255	34.354.304
Кредиттік мекемелердегі қаражат	11	30.800.000	16.083.660
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	15	8.443.693	11.455.851
		124.962.447	73.058.750
Қысқа мерзімді қаржы активтері			
Тауар-материалдық қорлар		3.409	5.519
Сатуға арналған жылжымайтын мүлік	8	355.952	3.806.587
Құрылыс компанияларына берілген аванстар	9	3.758.257	4.091.029
Сауда дебиторлық берешек	16	389.016	42.085
Берілген қарыздар	17	11.313.062	10.586.290
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		239.019	436.967
Ағымдағы қаржы активтері	18	4.492.019	4.460.860
Кредиттік мекемелердегі қаражат	11	16.209.274	23.410.149
Өзге де ағымдағы активтер	12	112.536	81.126
Ақша қаражаты мен оның баламалары	19	39.704.262	19.682.123
		76.576.806	66.602.735
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	13	–	99.080
Активтер жиыны		201.539.253	139.760.565

7-54 бет аралығында қоса берілген есеп саясаты мен түсіндірме жазба осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескерт.	2016 жыл	2015 жыл*
Капитал және міндеттемелер			
Капитал			
Жарғылық капитал	20	19.990.162	19.990.162
Қосымша төленген капитал	20, 21	3.437.245	3.437.245
Сату үшін қолда бар құралдарды қайта бағалау резерві	18, 20	(455.110)	(188.267)
Бөлінбеген пайда		13.633.382	9.764.194
Капитал жиыны		36.605.679	33.003.334
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Бас компаниядан алынған қарыздардың ұзақ мерзімді бөлігі	21	19.844.472	—
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	22	1.574.648	1.397.660
Келешек кезеңдер кірістері	25	19.563.866	198.984
Мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері	29	197.353	204.197
		41.180.339	1.800.841
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Бас компаниядан алынған қарыздардың қысқа мерзімді бөлігі	21	122.421.602	104.001.457
Кредиторлық берешек	23	275.924	145.720
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	24	1.055.709	801.168
Қысқа мерзімді міндеттемелер жиыны		123.753.235	104.948.345
Сатуға арналған активтермен тікелей байланысты міндеттемелер	13	—	8.045
Міндеттемелер жиыны		164.933.574	106.757.231
Капитал мен міндеттемелер жиыны		201.539.253	139.760.565

*Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2015 жылғы қаржылық есептілікпен үйлеспейді, өйткені жасалған қайта жіктеулерді көрсетеді, олар туралы толық ақпарат 5 ескертпеде келтірілген.

Басқарма төрағасының м.а.

Т.Н. Қалдыбаев

Қаржы жөніндегі басқарушы директор

Г.А. Әбенов

Бас бухгалтер

Б.К. Сипульдина

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2016 жыл	2015 жыл
Кірістер	26	12.861.613	6.918.292
Өзіндік құны	27	(12.777.428)	(5.500.046)
Мемлекеттік жәрдем қаражат	21	4.326.492	—
Жалпы пайда		4.410.677	1.418.246
Жалпы және әкімшілік шығыстар	28	(1.445.762)	(1.891.000)
Қаржы активтерінің құнсыздануы бойынша шығыстар	12, 17	(2.248.013)	—
Қаржы активтерінің құнсыздану резервтерін қалпына келтіру	17	54	7.264
Операциялық кірістер / (залалдар)		716.956	(465.490)
Қаржыландырудан болған кірістер	29	6.998.763	4.314.706
Қаржыландыру шығыстары	29	(1.869.510)	(1.784.503)
Қауымдасқан ұйымның залалындағы үлес	14	(2.793)	—
Басқа да кірістер		129.814	170.273
Басқа да шығыстар		(83.007)	—
Салық салынғанға дейінгі пайда		5.890.223	2.234.986
Пайда салығы бойынша шығыстар	30	(1.800.956)	(767.796)
Есепті жылғы пайда		4.089.267	1.467.190
Келесі кезеңдерде пайда немесе залал құрамында қайта жіктелуге жататын басқа да жиынтық кіріс			
Сату үшін қолда бар қаржы активтері бойынша таза шығыстар		(266.843)	(124.493)
Салықтар шегерілген есепті жылғы өзге жиынтық шығыс		(266.843)	(124.493)
Салықтар шегерілген есепті жылғы жиынтық кірістің жиыны		3.822.424	1.342.697

Басқарма төрағасының м.а.

Т.Н. Қалдыбаев

Қаржы жөніндегі басқарушы директор

Г.А. Әбенов

Бас бухгалтер

Б.К. Сипульдина

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Сату үшін қолда бар құралдарды қайта бағалау резерві (- ескерт.) 20)	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2014 жылдың 31 желтоқсанына	19.990.162	3.437.245	(63.774)	8.556.947	31.920.580
Есепті кезеңдегі пайда	—	—	—	1.467.190	1.467.190
Басқа да жиынтықкіріс	—	—	(124.493)	—	(124.493)
Жиынтық кіріс жиыны	—	—	(124.493)	1.467.190	1.342.697
Дивидендтер (20-ескертпе)	—	—	—	(259.943)	(259.943)
2015 жылдың 31 желтоқсанына	19.990.162	3.437.245	(188.267)	9.764.194	33.003.334
Есепті кезеңдегі пайда	—	—	—	4.089.267	4.089.267
Басқа да жиынтықкіріс	—	—	(266.843)	—	(266.843)
Жиынтық кіріс жиыны	—	—	(266.843)	4.089.267	3.822.424
Дивидендтер (20-ескертпе)	—	—	—	(220.079)	(220.079)
2016 жылдың 31 желтоқсанына	19.990.162	3.437.245	(455.110)	13.633.382	36.605.679

Баскарма төрағасының м.а.

Т.Н. Қалдыбаев

Қаржы жөніндегі басқарушы директор

Г.А. Әбенев

Бас бухгалтер

Б.К.Сипульдина

7-54 бет аралығында қоса берілген есеп саясаты мен түсіндірме жазба осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2016 жыл	2015 жыл
Операциялық қызмет			
Салық салынғанға дейінгі пайда		5.890.223	2.234.986
Мыналарға түзетулер:			
Тозу және амортизация		172.425	174.541
Негізгі құралдарды есептен шығару		19.165	19
Қаржыландырудан болған кірістер	29, 26	(7.907.338)	(4.820.628)
Қаржыландырушығыстары	29, 27	2.296.077	2.010.988
Дисконтты есептеу		—	2.540.606
«Нұрлы жол»-ға берілген қарыз бойынша дисконтты мойындау		6.806.459	—
Құнсыздануға резервті есептеу	11	2.247.929	—
Қаржы активтерінің құнсыздануы бойынша резервті қалпына келтіру	17	(54)	(8.249)
Қауымдасқан ұйымның залалындағы үлес	14	2.793	—
Алынған қарыз бойынша дисконт амортизациясы	27	675.653	—
Берілген қарыздар бойынша дисконт амортизациясы	26	(1.618.930)	(583.465)
Өзге де операциялық емес кірістер		(3.408)	—
Айналымдағы капиталды түзету			
Тауар-материалдық қорлардағы өзгеріс		2.110	4.295
Сауда-дебиторлық берешектегі өзгеріс		(868.467)	238.563
Сатуға арналған жылжымайтын мүліктегі өзгеріс		3.038.519	2.385.527
Ұзақ мерзімді активтердегі өзгеріс		371.634	—
Өзге де ағымдағы активтердегі өзгеріс		(1.676.998)	(29.787)
Ағымдағы қаржы активтеріндегі өзгеріс		(421.549)	1.820.358
Кредиторлық берешектегі өзгеріс		(53.722)	236.245
Өзге де ағымдағы міндеттемелердегі өзгеріс		(1.008.160)	265.929
		7.964.361	6.469.928
Төленген табыс салығы		(428.189)	—
Төленген пайыздар		(2.053.142)	(1.758.362)
Операциялық қызметтен түскен таза ақша ағындары		5.483.030	4.711.566
Инвестициялық қызмет			
Жылжымайтын мүлік объектілерін сатып алуға алдын ала төлем		(8.102.975)	(7.541.471)
Банктерде депозиттерді орналастыру		(33.887.953)	(33.670.116)
Банктерден депозиттердің қайтарылуы		26.422.007	35.890.924
Үшінші тараптарға берілген қарыздар		(37.783.626)	—
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу		(25.872)	(87.606)
Еншілес ұйымдағы үлесті сатудан түскен түсімдер		—	48.321
Бағалы қағаздармен операциялар, нетто		—	1.000.001
Үшінші тараптардан қарыздарды қайтару		375.248	99.146
Алынған пайыздар		6.709.278	4.004.546
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(46.293.893)	(256.255)

7-54 бет аралығында қоса берілген есеп саясаты мен түсіндірме жазба осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескерт.	2016 жыл	2015 жыл
Қаржылық қызмет			
Бас компаниядан қарыздар алу		92.677.830	8.878.713
Бас компаниядан алынған қарыздарды өтеу		(31.624.749)	(5.415.121)
Төленген дивидендтер	20	(220.079)	(259.943)
Қаржылық қызметтен болған таза ақша ағындары		60.833.002	3.203.649
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы таза өзгеріс		20.022.139	7.658.960
1 қаңтарға ақша қаражаты мен оның баламалары		19.682.123	12.053.995
31 желтоқсанға ақша қаражаты мен олардың баламалары	19	39.704.262	19.712.955

Басқарма төрағасының м.а.

Т.Н. Қалдыбаев

Қаржы жөніндегі басқарушы директор

Г.А. Әбенов

Бас бухгалтер

Б.К.Сипульдина

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. КОРПОРАТИВТІК АҚПАРАТ

«Самұрық-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ (бұдан әрі мәтін бойынша - «Компания» немесе «Қоғам») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 6 наурыздағы №265 қаулысымен құрылды.

Компанияның кеңсежайы мына мекенжайда орналасқан: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Орынбор көшесі, 10.

Мемлекет меншігінде Компанияның 100% қатысу үлесі бар «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі - «Бас компания») арқылы Компанияға бақылау жүргізеді.

2010 жылы Компания «ФН Менеджмент» ЖШС, 2013 жылы «СК Девелопмент» ЖШС атты еншілес компанияны (бірлесіп - «Топ» деп аталады) негізін қалады. Еншілес және қауымдасқан компанияның негізгі қызметі *2-ескертеде* ашылып көрсетілген.

2015 жылы Топ «ФН Менеджмент» ЖШС-тегі қатысу үлесінің 51% сату ниетін жариялады.

Мегажобаларды түбегейлі девелопмент, «жасыл» технологияларды қолдана отырып құрылысқа инвестициялау, сондай-ақ құрылыс саласына инновацияларды ендіру арқылы Қазақстан Республикасының құрылыс саласын және жылжымайтын мүлік нарығын дамытуға жәрдемдесу Топ миссиясы болып табылады.

Компанияның негізгі қызметіне мыналар жатады:

- Тұрғын үй және коммерциялық үйжайлар күйінде жаңа активтерді құру;
- Құрылыс объектілерін қаржыландыру, аяқталған немесе салынып жатқан жылжымайтын мүлік объектілеріндегі тұрғын үй және тұрғын емес (коммерциялық) үй-жайларды сатып алу;
- Жылжымайтын мүліктің басқарылуын қамтамасыз ету.

Қоғам қызметінің стратегиялық бағыттары:

- I. Қоғамның ұзақ мерзімді қосылған құнын ұлғайту.
- II. Құрылыс саласына инновацияларды ендіру.

«Қоғамның ұзақ мерзімді қосылған құнын ұлғайту» аты бірінші стратегиялық бағыт бойынша негізгі мақсаттар мыналар болып табылады:

1. Мегажобаларды іске асыруда түбегейлі девелоперге айналу. Қоғам қалалық агломерацияларды дамыту саясатының шеңберінде («Өңірлерді дамыту» бағдарламасы), сондай-ақ Қазақстан Республикасының үдемелі индустриялық-инновациялық даму жөніндегі мемлекеттік бағдарламасының шеңберінде мегажобаларды инвестициялауды жоспарлап отыр.
2. Коммерциялық жылжымайтын мүлік девелопменті. Қоғам тек жеке капитал жеткілікті болатындай айналып жүрмейтін жылжымайтын мүлік нарығының сегменттерінде ғана коммерциялық жобаларды іске асырумен айналысуға ниет білдіріп отыр.
3. Қызмет тиімділігін арттыру. Жобаларды іске асыру табысының маңызды факторы Қоғамның ішкі процестерін, корпоративтік басқару жүйесін жетілдіру, персоналды тиімді басқару болып табылады.

«Құрылыс саласына инновацияларды ендіру» атты екінші стратегиялық бағыт бойынша негізгі мақсаттар мыналар болып табылады:

1. «Жасыл» технологияларды қолдана отырып жылжымайтын мүлік девелопменті. Бұл мақсатта «EXPO-2017» көрмесіне дайындық шеңберінде «Жасыл кварталдың» құрылысы, сондай-ақ «жасыл» құрылыс стандарттарына сәйкес сертификатталған «жасыл» тұрғын үй кешендерін салу көзделген. Қоғам жылжымайтын мүлік нарығының жаңа сегментін қалыптастыратын елдегі алғашқы девелоперге айналады.
2. Жылжымайтын мүлік девелопменті аясында алдыңғы қатарлы тәжірибе трансферті. Қоғам кейінгі болатын жобаларды іске асыру кезінде алынған білімді пайдалана отырып, құрылысқа инновацияларды ендіру бойынша тәжірибесі бар серіктестерді тарта отырып жобаларды іске асыруға ниеттеніп отыр.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**1. КОРПОРАТИВТІК АҚПАРАТ (жалғасы)**

Даму стратегиясы екі кезеңде іске асырылады:

1. 2014-2016 жылдар: Қоғамның «Өңірлерді дамыту бағдарламасы – 2020» бағдарламасы бойынша ағымдағы міндеттемелерін 2016 жылға дейін аяқтау. Сондай-ақ «Жасыл квартал» атты пилотты «жасыл» жобаның іске асырылуы басталды.
2. 2017-2023 жылдар: Жаңа стратегиялық бағыттар бойынша жобаларды іске асыру. Екінші кезеңде Қоғам мегажобаларды, «жасыл» девелопмент, коммерциялық жылжымайтын мүлік девелопменті саласындағы жобаларды іске асырады, сондай-ақ жаңа технологияларды пайдалану және салалық сарапшылармен және технологияларды жеткізушілермен ынтымақтасу арқылы құрылыс саласында инновацияларды белсенді түрде ендіре бастайды.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік шоғырландырылған негізде Топтың 2016 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін қызметінің қаржылық нәтижелерін және көрсетілген күнге оның қаржылық жағдайын білдіреді.

Топтың қаржы нәтижелері құрылыс саласының ерекшелігіне байланысты болады, әрі оған ұзақ өндірістік цикл тән, өйткені жылжымайтын мүлік объектілерінің құрылысы, орташа, 1,5 жылдан 3 жылға дейін жүзеге асырылады. Бұл ретте құрылыс және құрылысқа инвестициялау кезеңінде жылжымайтын мүлік объектілерін өткізуден түсетін кірістердің төмендеуі, құрылыс объектілеріне шығындардың капиталдануының / құрылыс ұйымдарына берілген аванстардың ұлғаюы байқалады. Тиісінше, жылжымайтын мүлік объектілері тапсырылғаннан кейін Топтың негізгі қызметінен түсетін кірістердің өсімі байқалады.

Жалпы, жылдар бойынша негізгі қызметтен түсетін кірістердің құбылуы құрылыс индустриясында жұмыс істейтін көптеген жергілікті және шетелдік компанияларға тән.

Топтың 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілігін Топ басшылығы 2017 жылғы 28 ақпанда шығаруға бекітті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХКЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХКЕС») сәйкес әзірленді.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, егер өзгесі есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде аталмаса, бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес әзірленген.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік қазақстандық теңгемен (бұдан әрі - «теңге») көрсетілген, ал барлық сомалар, өзгесі көрсетілген жағдайлардан басқа, бүтін мыңдықтарға дейін дөңгелектенген.

Шоғырландыру негізі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік бас компанияның және оның еншілес компаниясының 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Егер Топтың инвестицияларға қатысудан түсетін ауыспалы кіріспен байланысты тәуекелдері болса немесе соларға ұшыраса немесе мұндай кірісті алуға құқығы болса, сондай-ақ инвестициялау объектісіне қатысты өз өкілеттіктерінің көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болса ғана, бақылау жүзеге асырылады. Атап айтқанда, Топ тек егер келесі талаптар орындалса ғана, инвестициялар объектісін бақылайды:

- Топтың инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктерінің болуы (яғни, инвестициялар нысанының маңызды қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар);
- Топтың инвестициялау объектісіне қатысудан түсетін ауыспалы кіріспен байланысты тәуекелдерге ұшырағыштығының немесе мұндай кірісті алуға құқықтарының болуы;
- Топтың инвестициялау объектісіне қатысты өз өкілеттіктерінің көмегімен кіріске ықпал ету мүмкіндігінің болуы.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Шоғырландыру негізі (жалғасы)**

Әдетте, дауыс беру құқықтарының көп болуы бақылаудың болуын білдіреді деп болжанады. Мұндай жорамалды растау үшін және Топтың инвестициялар нысанына қатысты дауыс беру құқықтарының көпшілігінен азы немесе ұқсас құқықтары болған кезде Топ мұндай инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктердің болуын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен жағдайларды ескереді:

- инвестициялар объектісінде дауыс беру құқықтары бар басқа тұлғалармен келісім;
- басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Дауыс беру құқығы және Топқа тиесілі әлеуетті дауыс беру құқықтары.

Егер фактілер мен жағдайлар бақылаудың үш құрамдасы бірінің немесе бірнешеуінің өзгеруін растаса, Топ инвестициялар нысанына қатысты бақылаудың болуын қайтадан талдайды. Топ еншілес компанияға бақылауды алған кезде еншілес компанияның шоғырлануы басталады және Топ еншілес компанияға бақылаудан айырылғанда тоқталады. Сатып алынуы немесе есептен шығарылуы жыл ішінде болған еншілес компанияның активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылады және Топ еншілес компанияға бақылаудан айырылған күнге дейін көрсетіледі.

Пайда немесе залал және басқа да жиынтық кірістің әрбір құрамдасы Топтың бас компаниясының меншік иелеріне және егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінде теріс сальдоға әкеліп соқтырған жағдайда да, бақыланбайтын қатысу үлестеріне жатады. Қажет болғанда еншілес компаниялардың қаржылық есептілігі мұндай компаниялардың есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру үшін түзетіледі. Топішілік барлық активтер мен міндеттемелер, меншікті капитал, кірістер, шығыстар және Топ ішінде операцияларды жасау нәтижесінде туындайтын ақша ағындары шоғырландыру кезінде толығымен алынып тасталады.

Бақылаудан айырылмастан еншілес компанияға қатысу үлестерінің өзгерісі капиталмен жасалған операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес компанияға бақылау жасау құқығынан айырылса, ол активтердің (оның ішінде гудвилдің), тиісті міндеттемелердің; бақыланбайтын қатысу үлестерінің және меншікті капиталдың басқа да құрамдастарының мойындалуын тоқтатады және пайданың немесе шығынның құрамында пайда болған пайданы немесе шығынды мойындайды. Қалған инвестициялар әділ құны бойынша танылады.

Еншілес және қауымдасқан ұйымдар

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған келесі еншілес және қауымдасқан ұйымдары болды:

Тіркеу	Орны атауы	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2016 жыл	2015 жыл
«ФН Менеджмент» ЖШС	Қазақстан	Жылжымайтын мүлікті сату және жалға беру	49%	100%
«СК Девелопмент» ЖШС	Қазақстан	Девелопмент, жылжымайтын мүлік объектілерін қаржыландыру және кейіннен басқару/өткізу	100%	100%

3. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІ ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ ЖОРАМАЛДАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін әзірлеу Топ басшылығынан пікір білдіруін, есепте көрсетілетін түсім сомаларына, шығыстарға, активтер мен міндеттемелерге, сондай-ақ шартты міндеттемелер туралы ақпараттың ашылып көрсетілуіне ықпал ететін бағалау мәндері мен жорамалдарды айқындауды талап етеді. Осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Топтың жорамалдары мен бағалау мәндері ол шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау сәтіне қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Дегенмен ағымдағы міндеттемелер мен келешекке қатысты жорамалдар нарықтық өзгерістерге немесе Топ бақыламайтын жағдайларға орай өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер, олардың жасалуына қарай жорамалдарда көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІ ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)**Қаржылық емес активтердің құнсыздануы**

Егер ақша ағындарын жасайтын активтің немесе бөлімшенің теңгерімдік құны мынадай шамалардың ең үлкені болып табылатын оның өтелетін құнынан асып кетсе, құнсыздану орын алады: сатуға арналған шығынды шегергендегі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық Сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құнның есебі ұқсас активтерді сатудың міндетті күші бар коммерциялық мәмілелері бойынша қолда бар ақпаратқа немесе активтің шығарылуына байланысты шегілген қосымша шығындарды шегергенде қадағаланатын нарықтық бағаға негізделеді. Пайдаланудан болатын құндылықтың есебі дисконтталған ақша ағындарының үлгілеріне негізделген. Ақша ағындары бюджеттен келесі бес жылға алынады және оған Топтың жүргізуге әлі де болса міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызмет немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің құнсыздану мәніне тексерілетін активтің нәтижелерін жақсартатын келешектегі елеулі инвестициялар жатпайды. Өтелетін құн дисконтталған ақша ағындарының үлгілеріне пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақша қаражатының күтілетін ағындарына және экстраполяция мақсатында пайдаланылған өсу қарқындарына барынша сезімтал.

Қаржы активтерінің саудаға арналған деп немесе сату үшін қолда бар ретінде жіктелуі

Топ сауда жасауға арналған, туынды құралдардан өзге болатын қаржы активтерін оларды таяу арада сату ниетінің бар-жоғы туралы жорамалдың орынды болуына талдайды. Егер Топ солар үшін белсенді нарықтардың болмауының салдарынан мұндай активтермен сауда жасауға шамасы келмесе және басшылықтың оларды таяу арада сатуға қатысты ниеті өзгеріп кетсе, Топ өте сирек жағдайларда мұндай қаржы активтерін қайта жіктеу туралы шешімді қабылдай алады. Мұндай активтерді қарыздар мен дебиторлық берешек, сату үшін қолда бар құралдар немесе өтеуге дейін ұсталатын қаржы құралдары санатына қайта жіктеу активтің сипатына байланысты болады.

Құрылыс компанияларына берілген аванстар

Топ жылжымайтын мүлік объектілерін сатып алу мақсатында құрылыс компанияларына аванстар береді. Құрылыс компанияларына берілген аванстар қаржы құралдары болып табылмайды және тиісінше, құрылыс компанияларына аударылған ақша қаражатының мөлшерінде ескеріледі.

Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландыру

Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландыру шарттарын мойындау сәтіне қаржыландыру күніне нарықтық мөлшерлемелер бойынша дисконтталған келешек ақша ағындарының келтірілген құны ретінде есептелген әділ құны бойынша ескеріледі. 2016 жылғы шарттар бойынша орташа дисконттау мөлшерлемесі 15% (2015 жыл: 7%) құрады және дәл сондай қаржы құралдары бойынша нарықтық мөлшерлемені білдірді.

Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландыру шарттары бастапқыда мойындалғаннан кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Операциялық жалдау бойынша шарттық міндеттемелер – Топ жалға беруші ретінде

Топ инвестициялық жылжымайтын мүлік портфелінің шеңберінде ескерілетін коммерциялық жылжымайтын мүлікті жалдау шарттарын жасады. Шарттардың талаптарын талдау негізінде (мысалы, соларға сай жалдау мерзімі коммерциялық жылжымайтын мүлік объектісін экономикалық пайдалану мерзімінің негізгі бөлігін білдірмейді және жалдау бойынша ең аз төлемдердің келтірілген құны коммерциялық жылжымайтын мүліктің бүкіл әділ құнына тең болады), Топ аталған мүлікке меншік құқығымен байланысты барлық елеулі тәуекелдер мен пайданы сақтап қалатындығын және тиісінше, бұл шарттарға операциялық жалдау шарттары үшін айқындалған есепке алу тәртібін қолданатындығын белгіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІ ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)****Инвестициялық жылжымайтын мүліктің және сатуға арналған жылжымайтын мүліктің жіктелуі**

Топ жылжымайтын мүлік сатуға арналған жылжымайтын мүлік немесе инвестициялық жылжымайтын мүлік болып табылатындығын былайша айқындайды:

- Инвестициялық жылжымайтын мүлікке Топтың қызметінде пайдалану үшін қолданылмайтын, операциялық қызметте сатуға арналмаған, бірінші кезекте жалға беруден кіріс немесе капитал құнының өсімінен кіріс алу үшін ұсталатын пәтерлер, паркингтер және коммерциялық үй-жайлар кіреді.

Сатуға арналған жылжымайтын мүлікке операциялық қызметте сатуға арналған жылжымайтын мүлік кіреді. Негізінен, бұл Топ құрылыс аяқталғаннан кейін сатқысы келген пәтерлер, паркингтер және коммерциялық үй-жайлар.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің және сатуға арналған жылжымайтын мүліктің құны

Инвестициялық жылжымайтын мүлік өзіндік құны бойынша бухгалтерлік есепте жинақталған тозу мен құнсыздану бойынша жинақталған шығындарды шегеру арқылы көрсетіледі. Әділ құн соған ұқсас сипаттамалары мен орналасқан жері бар жылжымайтын мүлікпен жуырда жасалған мәмілелердің негізінде айқындалады. Инвестициялық жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құны *7-ескертемеде* ашылып көрсетілген.

Сатуға арналған жылжымайтын мүлік өзіндік құнының ең азы және таза өткізу құны бойынша көрсетіледі. Сатуға арналған жылжымайтын мүлік үшін таза өткізу құны есепті күнге қолданылатын нарықтық конъюнктура мен бағаларды ескере отырып бағаланады және Топ тиісті жуырдағы нарықтық операцияларды назарға ала отырып айқындайды.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ**Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер**

Топ 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енетін қолданыстағы стандарттарға бірқатар жаңа стандарттар мен түзетулерді алғаш рет қолданды. Топ шығарылған, бірақ күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Мұндай өзгерістердің сипаты мен әсері төменде қарастырылады. Жаңа стандарттар мен түзетулердің алғаш рет 2016 жылы қолданылғанына қарамастан, олар Топтың жылдық шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбеді. Әрбір жаңа стандарттың (түзетудің) сипаты мен әсері төменде сипатталған:

14 ХҚЕС (IFRS) «Кейінге қалдырылған тарифтік айырмалар шоттары»

14 ХҚЕС (IFRS) міндетті стандарт болып табылмайды, әрі ол қызметі тарифтік реттелуге жататын ұйымдарға ХҚЕС-ті алғаш рет қолданғаннан кейін кейінге қалдырылған тарифтік айырмалардың шоттары бойынша қалдықтарға қатысты есеп саясатының қолданыстағы қағидаттарының көпшілігін қолдануды жалғастыруға рұқсат етеді. 14 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданатын ұйымдар кейінге қалдырылған тарифтік айырмалар шоттарын қаржылық жағдай туралы есепте бөлек жолдармен көрсетулері тиіс, ал мұндай қалдықтар бойынша қозғалыстарды – жиынтық зиян туралы есепте бөлек жолдармен. Стандарт тарифтік реттеудің сипаты және соған байланысты тәуекелдер туралы, сондай-ақ мұндай реттеудің ұйымның қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпаратты ашып көрсетуді талап етеді. Топ шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС бойынша дайындағандықтан, ал оның қызметі тарифтік реттеуге жатпайтындықтан бұл стандарт оның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қолданылмайды.

11 ХҚЕС-ке (IFRS) «Бірлескен кәсіпкерлік» - «Қатысу үлестерінің сатып алынуын есепке алу» түзетулер

11 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер бірлескен қызметтің қатысушысы бірлескен операциядағы қатысу үлесінің сатып алынуын ескеруін талап етеді, әрі оның қызметі бизнестердің бірігуін есепке алу үшін тиісті 3 ХҚЕС (IFRS) «Бизнестерді біріктіру» қағидаттарына сай бизнесті білдіреді. Сондай-ақ түзетулер бірлескен қызметте бұрын болған қатысу үлестері, егер бірлескен бақылау сақталып қалса, дәл сол бірлескен қызметте қосымша қатысу үлесін сатып алу кезінде қайта бағаланбайтындығын түсіндіреді. Сонымен қатар, 11 ХҚЕС-ке (IFRS) қолданылу аясынан алынған ерекшелік қосылды, соған сай бұл түзетулер, егер бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптар (есеп беретін ұйымды қоса алғанда) дәл сол бір түпкі бақылаушы тараптың жалпы бақылауында болса, қолданылмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

11 ХҚЕС-ке (IFRS) «Бірлескен кәсіпкерлік» - «Қатысу үлестерінің сатып алынуын есепке алу» түзетулер (жалғасы)

Түзетулер бірлескен қызметтегі бастапқы қатысу үлесін сатып алуға қатысты, сол сияқты дәл сол бірлескен қызметтегі қосымша үлестерді сатып алуға қатысты қолданылады және перспективті негізде күшіне енеді. Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, өйткені қарастырылатын кезеңде бірлескен қызметке қатысу үлестері сатып алынбады.

16 ХҚЕС-ке (IAS) және 38 ХҚЕС-ке (IAS) «Рұқсат етілген амортизациялау әдістерін түсіндіру» түзету

Түзетулер 16 ХҚЕС (IAS) «Негізгі құралдар» және 38 ХҚЕС (IAS) «Материалдық емес активтер» қағидаттарын түсіндіреді, олар түсім активті пайдаланушы шеңберінде пайдаланылатын экономикалық пайданы емес, бизнес қызметінің (оның бір бөлігі актив болып табылады) нәтижесінде болатын экономикалық пайданың құрылымын көрсетеді. Нәтижесінде түсімге негізделген әдіс негізгі құралдарды амортизациялау үшін пайдалана алмайды және материалдық емес активтерді амортизациялау үшін сирек жағдайларға ғана пайдаланылуы мүмкін. Түзетулер перспективті негізде қолданылады және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, өйткені Компания өзінің ұзақ мерзімді активтерін амортизациялау үшін түсімге негізделген әдісті пайдаланбады.

16 ХҚЕС-ке (IAS) және 41 ХҚЕС-ке (IAS) «Ауыл шаруашылығы: жеміс беретін өсімдіктер» түзетулер

Түзетулер жеміс дақылдарының анықтамасына сәйкес келетін биологиялық активтерді есепке алуға қойылатын талаптарға өзгерістер енгізеді. Түзетулерге сай жеміс дақылдарының анықтамасына сәйкес келетін биологиялық активтер бұдан былай 41 ХҚЕС-тің (IAS) «Ауыл шаруашылығы» қолданылу аясына жатпайды. Оның орнына соларға қатысты 16 ХҚЕС (IAS) ережелері қолданылады. Бастапқыда танылғаннан кейін жеміс дақылдары 16 ХҚЕС-ке (IAS) сай жинақталған нақты шығындар бойынша (піскенге дейін) және бастапқы құны бойынша есепке алу моделін не болмаса қайта бағаланған құны бойынша есепке алу моделін (піскеннен кейін) пайдалана отырып бағаланады. Сондай-ақ түзетулер жеміс ағаштарында өсетін өнім бұрынғы-сынша 41 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясында қалатындығын ұйғарады және сату шығындарын шегере отырып әділ құны бойынша бағаланды. Жеміс дақылдарына қатысы бар мемлекеттік субсидияларға қатысты 20 ХҚЕС (IAS) «Мемлекеттік субсидияларды есепке алу және мемлекеттік көмек туралы ақпаратты ашып көрсету» қолданылады. Түзетулер ретроспективті түрде қолданылады және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, өйткені Топтың жеміс дақылдары жоқ.

27 ХҚЕС-ке (IAS) түзету - «Жекелеген қаржылық есеп берушіліктегі үлестік қатысу әдісі»

Түзетулер ұйымдарға еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындарға және қауымдасқан компанияларға жасалған инвестицияларды жекелеген қаржылық есептілікте есепке алу үшін үлестік қатысу әдісін пайдалануға рұқсат береді. ХҚЕС-ті қолданып жүрген және өздерінің жекелеген қаржылық есептілігінде үлестік қатысу әдісіне өту туралы шешім қабылдайтын ұйымдар бұл өзгерістерді ретроспективті қолдануы тиіс. Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер: кезеңі 2012-2014 жылдар

Бұл құжатқа келесі түзетулер кіреді:

5 ХҚЕС (IFRS) «Сатуға арналған айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет»

Активтердің есептен шығарылуы, әдетте, сату не болмаса меншік иелеріне бөлу арқылы жүзеге асырылады. Түзету есептен шығарудың бір әдісінен басқа әдіске өту есептен шығарудың жаңа жоспары ретінде емес, бастапқы жоспардың жалғасы ретінде есептелуі тиіс екендігін түсіндіреді. Осылайша, 5 ХҚЕС-тің (IFRS) талаптарын қолдану үзілмейді. Бұл түзету перспективті түрде қолданылады. Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2012-2014 жылдар (жалғасы)

7 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу»

(i) *Қызмет көрсету шарттары*

Түзету, сыйақының төленуін көздейтін қызмет көрсету шарты қаржы активіне жалғасып отырған қатысуды білдіруі мүмкін екендігін түсіндіреді. Ақпараттың ашып көрсетілу қажеттілігін анықтау үшін ұйым 7 ХҚЕС-ке (IFRS) жалғасып отырған қатысуға қатысты нұсқауларға сәйкес сыйақы мен келісімнің сипатын бағалауы тиіс. Қызмет көрсету шарттарының қайсысы жалғасып отырған қатысуды білдіретіндігін бағалау амалдары ретроспективті түрде жасалуы тиіс. Дегенмен ақпараттың ашып көрсетілуі ұйым мұндай түзетуді алғаш рет қолданатын жылдық кезеңге дейін басталатын кезеңдер үшін қажет емес. Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

(ii) *Қысқартылған аралық қаржылық есептілікте 7 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулерді қолдану*

Түзету өзара есепке алу туралы ақпараттың ашып көрсетілуіне қойылатын талаптар, мұндай ақпарат соңғы жылдық есепте көрсетілген ақпараттың едәуір жаңартуларын білдірген жағдайларды қоспағанда, қысқартылған аралық қаржылық есептілікке қолданылмайтындығын түсіндіреді. Бұл түзету ретроспективті түрде қолданылады.

19 ХҚЕС (IAS) «Қызметкерлерге төленетін сыйақы»

Түзету жоғары сапалы корпоративтік облигациялар нарығы облигацияны шығарған ел емес, облигация деноминацияланған валютаның негізінде бағаланатындығын түсіндіреді. Белгілі бір валютада деноминацияланған жоғары сапалы корпоративтік облигациялардың дамыған нарығының жоқтығында мемлекеттік облигациялар бойынша мөлшерлемелерді пайдалану қажет. Бұл түзету перспективті түрде қолданылады.

34 ХҚЕС (IAS) «Аралық қаржылық есептілік»

Түзету аралық кезеңдегі ақпарат аралық қаржылық есептілікте не болмаса аралық қаржылық есептіліктегі тиісті сілтемелерді көрсете отырып аралық қаржы есебінің басқа жерінде (мысалы, басшылыққа арналған түсіндірмелерде немесе тәуекелдерді бағалау туралы есепте) ашып көрсетілуі тиіс. Аралық қаржы есебіндегі өзге де ақпарат пайдаланушылар үшін аралық қаржылық есептілік сияқты дәл сондай талаптарда және сол мерзімде қолжетімді болуы тиіс. Бұл түзету ретроспективті түрде қолданылады. Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Ақпаратты ашып көрсету аясындағы бастама»

1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер 1 ХҚЕС-тің (IAS) қолданыстағы талаптарын айтарлықтай өзгертпей, оларды түсіндіреді. Түзетулер мыналарды түсіндіреді:

- 1 ХБЕС-тің (IAS) маңыздылығына қойылатын талаптар;
- жиынтық кіріс туралы есептегі және қаржылық жағдай туралы есептегі жеке баптар бөлінуі мүмкін;
- ұйымның қаржылық есептілікке ескертпелерді беру тәртібін таңдау мүмкіндігі бар;
- үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындардың басқа да жиынтық кірістің үлесі бір баптың шеңберінде бөлек ұсынылуы және кейіннен пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелетін немесе жіктелмейтін баптар ретінде жіктелуі тиіс.

Сонымен бірге, түзетулер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қосымша аралық қорытынды сомаларды ұсыну кезінде қолданылатын талаптарды да түсіндіреді. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2012-2014 жылдар (жалғасы)

10 ХҚЕС-ке (IFRS), 12 ХҚЕС-ке (IFRS) және 28 ХҚЕС-ке (IAS) «Инвестициялық ұйымдар: шоғырландыру туралы талаптан ерекшелікті қолдану» түзетулер

Түзетулер 10 ХҚЕС-ке (IFRS) сай «Шоғырландырылған қаржылық есептілік» инвестициялық ұйымдарға қатысты ерекшеліктерді қолдану кезінде туындаған мәселелерді қарастырады. 10 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсыну туралы талаптан алынып тастау, егер инвестициялық ұйым өзінің барлық еншілес ұйымдарын әділ құны бойынша бағаласа, инвестициялық ұйымның еншілес ұйымы болып табылатын бас ұйымға қолданылатындығын түсіндіреді.

Сонымен бірге, 10 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер шоғырландыруға өзі инвестициялық ұйым болып табылмайтын және инвестициялық ұйымға қосалқы қызметтерді көрсететін инвестициялық ұйымның еншілес ұйымы ғана шоғырландыруға жататындығын түсіндіреді. Инвестициялық ұйымның барлық басқа еншілес ұйымдары әділ құны бойынша бағаланады. 28 ХҚЕС-ке (IAS) «Қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар» түзетулер инвесторға үлестік қатысу әдісін қолдану кезінде оның қауымдасқан ұйымы немесе инвестициялық ұйым болып табылатын бірлескен кәсіпорны еншілес ұйымдардағы өзінің қатысу үлестеріне қолданған әділ құны бойынша бағалауды сақтап қалуға мүмкіндік береді.

Бұл түзетулер ретроспективті түрде қолданылады және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, өйткені Топ шоғырландыру туралы талаптан ерекшелікті қолданбайды.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір басқа стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Төменде Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген стандарттары мен түсіндірмелері келтіріледі. Топ осы стандарттарды олардың күшіне ену күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр:

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде ХҚЕС жөніндегі кеңес 9 ХҚЕС-тің (IFRS) «Қаржы құралдары» түпкі редакциясын шығарды, ол 39 ХҚЕС-ті (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау» және 9 ХҚЕС-тің (IFRS) барлық алдыңғы редакцияларын ауыстырады. 9 ХҚЕС (IFRS) қаржы құралдарын есепке алу жобасының үш бөлігінің басын біріктіреді: жіктеу мен бағалау, құнсыздану және хеджирлеуді есепке алу. 9 ХҚЕС (IFRS) 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Хеджирлеудің есепке алынуын қоспағанда, стандарт ретроспективті түрде қолданылады, бірақ салыстырмалы ақпараттың ұсынылуы міндетті болып табылмайды. Хеджирлеудің есепке алынуына қатысты талап, ең алдымен, бірқатар шектелген ерекшеліктермен перспективті түрде қолданылады.

Топ талап етілген күшіне енгізу күнінен бастап жаңа стандартты қолдануды бастауды жоспарлап отыр. 2016 жылы Топ 9 ХҚЕС-тің (IFRS) барлық үш бөліктерінің әсерін жалпы бағалады. Мұндай алдын ала бағалау қазіргі уақытта қолжетімді ақпаратқа негізделеді және барынша толық талдаудың немесе Топқа келешекте қолжетімді болатын қосымша негізделген әрі расталатын ақпараттың салдарынан өзгертілуі мүмкін. Жалпы, Топ жаңа талаптардың өзінің бухгалтерлік балансына және 9 ХҚЕС-тің (IFRS) құнсыздануына қойылатын талаптардың қолданылуын қоспағанда, меншікті капиталға айтарлықтай әсер етеді деп күтпейді. Топ шығындардың бағалау резервінің үлкен сомасының мойындалуын күтуде, бұл меншікті капиталға теріс әсерін тигізеді және келешекте ұлғайту сомасын анықтау үшін егжей-тегжейлі талдау жасайды.

(а) Жіктеу және бағалау

Топ 9 ХҚЕС-тің (IFRS) жіктелуі мен бағалауына қойылатын талаптарды қолданған кезде өзінің қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебі мен меншікті капиталға айтарлықтай әсер етеді деп күтпейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)***9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары» (жалғасы)**(а) Жіктеу және бағалау (жалғасы)*

Қарыздар, сондай-ақ сауда дебиторлық берешек шарттық ақша ағындарын алу үшін ұсталады және олар негізгі борыш сомасы мен пайыздардың есебіне төлем болып табылатын ақша ағындарының пайда болуына әкеп соқтырады деп күтіледі. Тиісінше, Топ 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай олар амортизацияланған құны бойынша есепке алынуын жалғастырады деп күтіп отыр. Дегенмен Топ құралдардың барлығы 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай амортизацияланған құны бойынша бағалау критерийлеріне жауап беретіндігі жайында тұжырым жасамас бұрын бұл құралдар бойынша шарттық ақша ағындарының сипаттамаларын барынша толық талдайды.

(б) Құнсыздану

9 ХҚЕС (IFRS) Топ барлық борыштық бағалы қағаздар, қарыздар мен сауда дебиторлық берешек бойынша 12 айлық күтілетін несие шығындарын немесе бүкіл мерзімі үшін күтілетін несие шығындарын көрсетуін талап етеді. Топ жеңілдетілген тәсілді қолдануды және бүкіл мерзім үшін күтілетін несие шығындарын сауда дебиторлық берешек бойынша қолдануды жоспарлап отыр. Топ бұл талаптар қарыздар мен дебиторлық берешектің қамтамасыз етілмеуіне орай оның меншікті капиталына айтарлықтай әсер етеді деп күтуде, бірақ ол әсердің мөлшерін анықтау үшін, болжамдық ақпаратты қоса алғанда, барлық негізделген және расталатын ақпаратты ескеретін барынша толық талдауды жасауы тиіс.

(в) Хеджирлеуді есепке алу

Топ қазіргі уақытта қарауына қарай хеджирлеудің тиімді ара қатынастары ретінде айқындалған барлық қолданыстағы хеджирлеу ара қатынастары 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай хеджирлеудің есепке алынуына қойылатын талаптарға жауап береді деп есептейді. 9 ХҚЕС (IFRS) ұйымның хеджирлеу тиімділігін есепке алудың жалпы қағидаттарын өзгертпейтіндіктен, Топ 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану нәтижесінде айтарлықтай ықпалды күтпейді. Келешекте Топ опциондардың, форвардтық компоненттердің және валюталық базистік спрэдтердің уақытша құнын есепке алуға қатысты ықтимал өзгерістерге барынша егжей-тегжейлі бағалауды жасайды.

15 ХҚЕС (IFRS) «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім»

15 ХҚЕС (IFRS) 2014 жылғы мамырда шығарылды және сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсімдерге қатысты қолданылатын бес кезең кіретін модельді көздейді. 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай түсім соған арналған құқықты ұйым сатып алушыға тауарлардың берілуіне немесе қызметтердің көрсетілуіне айырбас ретінде аламын деп отырған өтемақыны көрсететін сома бойынша танылады.

Түсім бойынша жаңа стандарт ХҚЕС-тің түсімді тануға қойылатын барлық қолданыстағы талаптарын ауыстырады. Толық ретроспективті қолданылу немесе 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін түрлендірілген ретроспективті түрде қолдану талап етіледі; бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. 2017 жылы Топ 15 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылу салдарын бағалайды.

10 ХҚЕС (IFRS) пен 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорын арасындағы мәмілелерде активтерді сату немесе активтерді салу»

Түзетулер 10 ХҚЕС (IFRS) пен 28 ХҚЕС (IAS) арасындағы, атап айтқанда, қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға сатылатын немесе соларға салынатын еншілес ұйымның үстінен бақылау жасау амалынан айырылуды есепке алу арасындағы қайшылықты қарастырады. Түзетулер инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорын арасында жасалған мәміледе 3 ХҚЕС-тегі (IFRS) анықтамаға сай өз бизнесін білдіретін активті сатудың немесе салудың нәтижесінде туындайтын пайда немесе шығын толық көлемде танылады. Дегенмен бизнесті білдірмейтін активті сатудың немесе салудың нәтижесінде туындайтын пайда немесе шығын қауымдасқан ұйымдағы немесе бірлескен кәсіпорындағы инвесторлар ұйымынан өзге қатысу үлестерінің шегінде ғана танылады. ХҚЕС жөніндегі кеңес бұл түзетулердің күшіне енгізілу күнін белгісіз мерзімге ауыстырды, дегенмен бұл түзетулерді мерзімінен бұрын қолданатын ұйым оларды перспективті түрде қолдануы тиіс.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)**

7 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Ақпаратты ашып көрсету аясындағы бастама»

7 ХҚЕС-ке (IAS) «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» түзетулер ХҚЕС жөніндегі кеңестің ақпаратты ашып көрсету аясындағы бастамаларының бір бөлігі болып табылады және ақша ағындарымен негізделген, сол сияқты солармен негізделмеген өзгерістерді қоса алғанда, ұйымның қаржылық есептіліктің пайдаланушыларына қаржы қызметімен негізделген міндеттемелердегі өзгерістерді бағалауға мүмкіндік беретін ақпаратты ашып көрсетуін талап етеді. Мұндай түзетулерді алғаш рет қолданған кезде ұйымдар алдыңғы кезеңдер үшін салыстырмалы ақпаратты ұсынуға міндетті емес. Бұл түзетулер 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Бұл түзетулердің қолданылуы Топтың қосымша ақпаратты ашып көрсетуін талап етеді.

12 ХҚЕС-ке (IAS) «Өткізілмеген шығындарға қатысты кейінге қалдырылған салық активтерін мойындау» түзетулер

Түзетулер ұйым мұндай есептен шығарылатын уақыт айырмасын қалпына келтіру кезінде соған қарсы есептен шығаруды жасай алатын салық салынатын пайда көздерін салық заңнамасының шектейтіндігін ескеруі тиіс екендігін түсіндіреді. Сонымен қатар, түзетулер қай ұйымның келешек салық салынатын пайданы айқындауға тиіс екендігіне қатысты нұсқауларды қамтиды және салық салынатын пайда сомасын олардың баланстық құнынан асатын кейбір активтердің өтелуін көздей алады.

Ұйымдар мұндай түзетулерді ретроспективті түрде қолдануы тиіс. Дегенмен түзетулерді алғаш рет қолданған кезде меншікті капиталдың ең ерте салыстырмалы кезеңнің басында өзгеруі өзгерісті бөлінбеген пайда мен кезең басындағы меншікті капиталдың басқа құрамдастарының арасында бөлместен кезең басындағы бөлінбеген пайданың құрамында (немесе тиісінше, меншікті капиталдың басқа құрамдасының құрамында) мойындалуы мүмкін. Мұндай босатуды қолданатын ұйымдар бұл фактіні ашып көрсетулері тиіс.

Бұл түзетулер 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Егер ұйым мұндай түзетулерді бұдан да ерте кезеңге қатысты қолданатын болса, ол бұл фактіні ашып көрсетуі тиіс. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді.

2 ХҚЕС-ке (IAS) «Акциялардың негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу және бағалау» түзетулер

ХҚЕС жөніндегі кеңес 2 ХҚЕС-ке (IFRS) «Акциялардың негізіндегі төлемдер» түзетулерді шығарды, әрі оларда үш негізгі аспект қарастырылады: ақша қаражатының есептеулерімен акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды бағалау құқықтарының өту талаптарының ықпалы; төлем көзінен ұсталатын салық бойынша міндеттемелер үшін нетто-негіздегі есеп айырысулар талабымен акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу; акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операциялар талаптарының өзгеруін есепке алу, соның нәтижесінде операция ақша қаражатымен болған есеп айырысулармен операция ретінде жіктелуі тоқтатылады және үлестік құралдармен болған есеп айырысулармен операция ретінде жіктелуін бастайды.

Түзетулерді қабылдаған кезде ұйымдар алдыңғы кезеңдердің ақпаратын қайта есептеуге міндетті емес, дегенмен барлық үш аспектіге қатысты түзетулерді қолдану және басқа да критерийлерді сақтау талабымен ретроспективті түрде қолдануға жол беріледі. Түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі уақытта Топ бұл түзетулердің шоғырландырылған қаржылық есептілікке ықтимал әсерін бағалауда.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)***16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау»*

16 ХҚЕС (IFRS) 2016 жылғы қаңтарда шығарылды және 17 ХҚЕС-ті (IAS) «Жалдау» ауыстырады, 4 КРМФО (IFRIC) «Келісімде жалдау белгілерінің болуын айқындау» түсіндірмесі, 15 ПКР (SIC) «Операциялық жалдау – стимулдар» түсіндірмесі және 27 ПКР (SIC) «Заңгерлік жалдау нысаны бар операциялардың мәнін айқындау» түсіндірмесі. 16 ХҚЕС (IFRS) жалдау туралы ақпаратты мойындау, бағалау, ұсыну және ашып көрсету қағидаттарын белгілейді және жалға алушылардың қаржылық жалдау үшін 17 ХҚЕС-те (IAS) көзделген есепке алу тәртібі сияқты баланста есепке алудың бірыңғай моделін пайдалана отырып барлық жалдау шарттарын көрсетуін талап етеді. Стандарт жалға алушылар үшін мойындаудан екі рет босатуды көздейді – төмен құны бар активтерді жалдауға (мысалға, жеке компьютерлер) және қысқа мерзімді жалдауға (яғни, 12 айдан артық емес мерзімі бар жалдау) қатысты. Жалдаудың басталу күніне жалға алушы жалдау төлемдеріне қатысты міндеттемені (яғни жалдау міндеттемесі), сондай-ақ жалдау мерзімінің ішінде базалық активті пайдалану құқығын беретін активті (яғни пайдалану құқығы нысанындағы актив) мойындайтын болады. Жалға алушылар жалдау міндеттемесі бойынша пайыздық шығысты пайдалану құқығы нысанындағы активтің амортизациясы бойынша шығыстардан бөлек мойындауға міндетті болады.

Сондай-ақ жалға алушылар белгілі бір оғиға орын алған кезде жалдау міндеттемесін қайта бағалауы тиіс (мысалға, жалдау мерзімдерінің өзгеруі, мұндай төлемдерді айқындау кезінде пайдаланылатын индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруі нәтижесінде келешек жалдау төлемдерінің өзгеруі). Көптеген жағдайларда жалға алушы пайдалану құқығы нысанындағы активті түзету ретінде жалдау міндеттемесін қайта бағалау сомасын ескереді. 16 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес жалға беруші үшін есепке алу тәртібі қазіргі уақытта қолданылатын 17 ХҚЕС (IAS) талаптарымен салыстырғанда іс жүзінде өзгермейді. Жалға берушілер 17 ХҚЕС (IAS) сияқты дәл сондай жіктеу қағидаттарын пайдалана отырып жалдауды жіктеуді жалғастыратын болады, бұл ретте екі жалдау түрін бөліп қарастырады: операциялық және қаржылық.

Сонымен қатар, 16 ХҚЕС (IFRS) жалға берушілер мен жалға алушылардан 17 ХҚЕС-пен (IAS) салыстырғанда ақпараттың үлкен көлемін ашып көрсетуді талап етеді.

16 ХҚЕС (IFRS) 2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын, бірақ ұйымның 15 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану күнінен ерте емес мерзімде қолдануға жол беріледі. Жалға алушы бұл стандартты ретроспективті тәсілді не болмаса түрлендірілген ретроспективті тәсілді қолдана отырып пайдалануға құқылы. Стандарттың өтпелі ережелері белгілі бір босатуларды көздейді. 2017 жылы Топ 16 ХҚЕС-тің (IFRS) өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ықтимал ықпалын бағалауды жоспарлап отыр.

Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Компанияның және оның еншілес ұйымының функционалдық валютасы және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен көрсетілген.

Теңге Компания және оның еншілес ұйымы қызметін атқаратын негізгі экономикалық ортаның валютасы болып табылады. Топтың әр компаниясы өзінің жеке функционалды валютасын айқындайды және әрбір компанияның қаржылық есептілігіне қосылған баптар осы функционалдық валютада бағаланып отырады.

Шетел валюталарындағы операциялар бастапқыда Топ компанияларымен операция тану критерийлерін қанағаттандырған күнге қолданылатын спот-бағам бойынша функционалдық валютада ескеріледі.

Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын функционалды валютаның спот-бағамы бойынша қайта есептеледі. Барлық айырмалар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)**

Ресми айырбас бағамдары ретінде Қазақстан Республикасында Қазақстандық қор биржасы («ҚҚБ») белгілеген орташа алынған валюта бағамдары пайдаланылады.

ҚҚБ 2016 жылғы 31 желтоқсанда белгілеген АҚШ долларының айырбас бағамы 1 АҚШ долларына шаққанда 333,29 теңгені құрады (2015 жылы: 1 АҚШ долларына шаққанда 340,01 теңге). 2017 жылдың 28 ақпанына АҚШ долларының айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 312,76 теңге болды.

Бірлескен операцияларға инвестициялар

Бірлескен кәсіпорын – бірлескен кәсіпкерліктің түрі, әрі соған сай кәсіпкерлікке қатысты бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірлескен кәсіпорынның таза активтеріне құқықтары бар. Бірлескен бақылау – бұл шартпен негізделген бақылауды бірлесіп жүзеге асыру, әрі ол тек маңызды қызметке қатысты шешімдердің қабылдануы бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірауызды келісімін қажет еткен жағдайларда ғана орын алады. Бірлескен операция – қызметке бірлескен кәсіпкерлікті жасай алатын тараптарда активтерге арналған құқықтарының және қызметке байланысты міндеттемелер бойынша жауапкершіліктің болуын болжайтын бірлескен кәсіпкерлік түрі.

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді.

Бірлескен операцияға өзінің қатысу үлесіне байланысты Топ мыналарды мойындайды:

- активтердегі үлесті қоса алғанда, бірлесіп ұсталатын активтерді;
- міндеттемелердегі үлесті қоса алғанда, бірлесіп көтерген міндеттемелерді;
- бірлескен операциядан түскен өнімнің өз үлесін сатудан түскен түсімді;
- өнімді сатудан, бірлескен операциядан түскен түсімдегі үлесті; және
- шығыстардағы үлесті қоса алғанда, бірлесіп көтерген шығыстарды.

Қауымдасқан компанияға инвестициялар

Қауымдасқан компания – бұл соған қатысты Топтың айтарлықтай ықпалы бар компания. Айтарлықтай ықпал – инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясатына қатысты шешімдерді қабылдауға қатысу өкілеттіктері, бірақ мұндай саясатқа қатысты бақылау немесе бірлескен бақылау.

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді.

Топтың оның қауымдасқан компаниясына инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі.

Үлестік қатысу әдісіне сәйкес қауымдасқан компанияға инвестиция алдымен бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың баланстық құны сатып алған күннен кейін туындайтын қауымдасқан компанияның таза активтеріндегі өзгерістердегі Топтың үлесі танылуы салдарынан не өседі немесе төмендейді. Қауымдасқан компанияға жататын гудвил инвестицияның баланстық құнына кіреді және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп қауымдасқан компания қызметінің қаржы нәтижелеріндегі Топтың үлесін көрсетеді. Егер қауымдасқан компанияның капиталында тікелей танылған өзгерістер болса, Топ осындай өзгерістегі өз үлесін таниды және бұл капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолданылғанда бұл фактіні ашады.

Топтың қауымдасқан компаниямен операциялары бойынша туындайтын жұмсалмаған пайда мен зияндар Топтың қауымдасқан компанияда қатысу үлесінің болған дәрежесінде алынып тасталды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)**Қауымдасқан компанияға инвестициялар (жалғасы)**

Қауымдасқан компанияның пайдасындағы Топ үлесі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тікелей көрсетілген. Ол қауымдасқан компанияның акционерлеріне келетін пайданы білдіреді, және сондықтан қауымдасқан компаниялардың еншілес компанияларындағы салық салу мен бақыланбайтын қатысу үлесін есептегеннен кейін пайда ретінде айқындалады.

Қауымдасқан компанияның қаржылық есептілігі Топтың қаржылық есептілігіндей есепті кезеңде жасалады. Қажет болған жағдайда есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісі қолданылғаннан кейін Топ өзінің қауымдасқан компаниясына инвестициясы бойынша құнсызданудан келген қосымша залалын тану қажеттігін айқындайды. Әрбір есепті кезеңде Топ қауымдасқан компанияға құйылған инвестициялардың құнсыздануының объективті куәлігінің болуын белгілейді. Мұндай куәліктер болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын қауымдасқан компанияның өтелетін құны мен оның баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және осы соманы «Қауымдасқан компанияның пайдасындағы үлес» бабы бойынша пайда мен зияндарда мойындайды.

Қауымдасқан компанияға айтарлықтай ықпалдан айырылған жағдайда, Топ қалған инвестицияларды әділ құны бойынша бағалап, мойындайды. Едәуір ықпалдан айырылу сәтіне қауымдасқан компанияның баланстық құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және шығарылудан болған түсімдер арасындағы айырма пайда немесе зиян құрамында мойындалады.

Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте Топ активтер мен міндеттемелерді олардың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе олардың баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі. Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- Топтың есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелердің өтелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Мерзімі ұзартылған салық активтері мен міндеттемелері ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Әділ құнды бағалау

Топ мұндай қаржы құралдарын қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепті жасаудың әрбір күніне әділ құны бойынша туынды құралдар ретінде бағалайды. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарының әділ құну және әділ құны қаржылық есептілікте ашылып көрсетілуі тиіс қаржылық емес активтер туралы ақпарат тиісінше *33-ескертіпте* және *7-ескертіпте* ашылып көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Әділ құнды бағалау (жалғасы)**

Активтің сатылғаны үшін түскен немесе бағалау күніне нарық қатысушыларының арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміленің шеңберінде міндеттемелердің берілгені үшін төленген баға әділ құн болып табылады. Әділ құны бойынша бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле:

- немесе бұл актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не болмаса негізгі нарықтың жоқтығы шарттарында, бұл актив немесе міндеттеме үшін барынша қолайлы нарықта.

Топтың негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізу мүмкіндігі болуы тиіс.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын анықтау кезінде пайдаланатын жорамалдарды қолдана отырып бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің ең үздік мүдделерінде әрекет етеді деп болжануда.

Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланудан немесе оны мұндай активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланатын басқа нарық қатысушысына сатудан болатын экономикалық пайданы жасау мүмкіндігін ескереді.

Компания мұндай бағалау әдістерін пайдаланады, әрі олар қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылады және солар үшін әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болып табылады, бұл ретте орынды қадағаланатын бастапқы деректерді пайдалана отырып, қадағаланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны бағаланатын немесе қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған иерархиясының шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша (қандай да бір түзетулерсіз) белсенді нарықта нарықтық баға белгілеулері.
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері.
- 3-деңгей - иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құны бойынша бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Қаржылық есептілікте мерзімді негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Топ әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайта талдай отырып (жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін елеулі болатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархия көздерінің деңгейлері арасында аудару фактісін айқындайды.

Топтың тиісті бөлімшесі (бұдан әрі - «Жұмыс тобы») тиісті активтер мен міндеттемелердің әділ құны бойынша мерзімді бағалауға арналған саясатты және рәсімдерді айқындайды. Бағалау жөніндегі Жұмыс тобының құрамына Активтерді басқару департаментінің, сондай-ақ Бюджеттеу және қазынашылық департаментінің басшылары кіреді.

Туынды құралдар сияқты маңызды активтерді бағалау үшін сыртқы бағалаушылар тартылады. Сыртқы бағалаушыларды тарту туралы шешімді Жұмыс тобы жыл сайын бұл шешімді Топтың аудиторлық комитеті талқылағаннан және бекіткеннен кейін қабылдайды. Іріктеу критерийлері ретінде нарықты білу, бедел, тәуелсіздік және кәсіби стандарттарға сәйкестік қолданылады. Сыртқы бағалаушылармен талқылағаннан кейін Жұмыс тобы әрбір жағдайда бағалаудың қандай әдістемесі мен бастапқы деректерді пайдалануға қажет екендігі жөнінде шешім қабылдайды.

Әрбір есепті күнге Жұмыс тобы Топтың есеп саясатына сәйкес қайталап талдау және қайталап бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелердің құнындағы өзгерістерді талдайды. Мұндай талдаудың шеңберінде Жұмыс тобы бағалау кезінде пайдаланылған ақпаратты шарттармен және басқа да орынды құжаттармен салыстыру арқылы соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді тексереді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)**Әділ құнды бағалау (жалғасы)**

Жұмыс тобы және Топтың сыртқы бағалаушылары әрбір актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгеруін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы дерек көздерімен салыстырады.

Жұмыс тобы және Топтың сыртқы бағалаушылары Топтың аудиторлық комитетіне бағалау нәтижелерін оқта-текте ұсынып отырады, бұл бағалау кезінде пайдаланылған негізгі жорамалдарды талқылауды болжайды.

Әділ құн туралы ақпаратты ашып көрсету мақсатында Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипатының, оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдердің, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгендей әділ құн көздерінің иерархиясында қолданылатын деңгейдің негізінде жіктеді.

Кірістерді мойындау

Егер Топ экономикалық пайда алуды мүмкін деп бағаласа және егер пайда төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын сыйақылардың әділ бағасы бойынша бағаланады. Топ пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Топ шартта айқындалған төлем талаптарын ескере отырып және салықтарды немесе алымдарды шегере отырып түсімді алуды көздейтін өзі жасаған барлық шарттар бойынша принципал ретінде болады деген тұжырымға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Жылжымайтын мүлікті сату

Жылжымайтын мүлікті сатудан түскен кіріс, әдетте, жылжымайтын мүлікті иелік етуден болған едәуір тәуекелдер мен пайдалар сатып алушыға өткенде мойындалады. Аяқталмаған жылжымайтын мүлік объектілеріне талап ету құқықтарын қайта табыстаудан түскен кірістер сатып алушыға қатысты талап ету құқықтарына байланысты елеулі тәуекелдер мен пайданы беру кезінде мойындалады.

Жалға беруден түскен кіріс

Операциялық жалға берілген инвестициялық жылжымайтын мүліктен түскен кіріс жалдау мерзімінің ішінде тік сызықты әдіс бойынша ескеріледі және оның операциялық сипатына орай түсім құрамына қосылады.

Пайыздық кіріс

Амортизациялық құны және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бағаланатын барлық қаржы құралы бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып танылады, ол күтіліп отырған болашақ төлемдері немесе қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде ақша қаражаттың түсуін немесе, егер бұл орынды болса, қаржы активінің таза баланстық құнына немесе міндеттемеге дейін шамалы кезеңге дәл шегереді. Құрылыс компанияларын қаржыландырудан түскен пайыздық кіріс негізгі қызметтен болған кірістердің құрамына және басқа да пайыздық кірістер бөлігінде қаржыландырудан болған кірістердің құрамына қосылады.

Шығыстарды тану

Шығыстар пайда болу шамасына қарай танылады және олар есептеу әдісінің негізіне жатқызылған сол кезеңде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Қарыздар бойынша шығындар

Топтың ниетіне сәйкес пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін ұзақ уақыт кезеңін міндетті түрде талап ететін активті сатып алумен, салумен немесе өндірумен тікелей байланысты қарыздар бойынша шығындар мұндай активтің бастапқы құны ретінде капиталданады. Қарыздар бойынша барлық өзге шығындар келтірілген есепті кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қарыздар бойынша шығындарға пайыздардың төленуі және Топ қарызға алынған қаражатпен байланысты шеккен басқа да шығындар жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Табыс салығы***Ағымдағы табыс салығы*

Активтер және ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері мен салық заңнамасы, – есепті күнге қабылданған немесе нақты қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей меншікті капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы салық жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте емес, меншікті капиталдың құрамында мойындалады. Топ басшылығы соған қатысты тиісті салық заңнамасы әртүрлі түсіндірілуі мүмкін салық декларацияларында көрсетілген позицияларды мерзімді етіп бағалайды және қажетіне қарай бағалау міндеттемелерін құрады.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы есепті күнге қаржылық есептілік мақсаттары үшін уақытша айырмаларды айқындау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мойындалады:

- кейінге қалдырылған салық міндеттемесі бизнестерді біріктіру болып табылмайтын операцияның барысында гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік табысқа да, сол сияқты салық салынатын табысқа немесе шығынға ықпал етпейді;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға, сондай-ақ бірлескен кәсіпкерлікке қатысу үлестермен инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасын қалпына келтіру мерзімдерін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Кейінге қалдырылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылған пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайданың болуы ықтимал болатын дәрежеде барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылған пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша мойындалады:

- есептен шығарылатын уақыт айырмасына қатысты кейінге қалдырылған салық активі бизнестерді біріктірудің салдарынан емес пайда болған және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік табысқа да, сол сияқты салық салынатын табысқа немесе шығынға ықпал етпейтін активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен кәсіпкерлікке қатысу үлестерімен байланысты есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты кейінге қалдырылған салық активтері уақыт айырмалары келешекте қалпына келтіріледі және соған қарсы уақыт айырмалары есепке алыны мүмкін салық салынатын пайда орын алады деген айтарлықтай ықтималдылық бар дәрежеде ғана мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралып, кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайданы алу ықтималдылығы шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Мойындалмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін өтеуге мүмкіндік береді деген ықтималдық туындаған дәрежеде ғана мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын немесе іс жүзінде қабылданған салық мөлшерлемелеріне (және салық заңнамасына) сүйене отырып активті өткізу немесе міндеттемені өтеу кезеңінде қолданылады деп күтілетін салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)

Табыс салығы (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Пайда немесе шығын құрамында мойындалған баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық пайда немесе шығын құрамында мойындалмайды. Мерзімі ұзартылған салықтар баптары олардың негізіндегі операцияларға сәйкес не болмаса БЖК құрамында немесе тікелей меншікті капиталда мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері, егер заңи тұрғыдан қорғалған ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерді есепке алу құқығы болса және кейінге қалдырылған салықтар дәл сол салық салынатын ұйымға немесе салық органына қатысты болса, бір біріне қарсы есепке алынады.

Қызметкерлерге сыйақы

Әлеуметтік салық

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салық бойынша шығыстар олардың пайда болу сәтіндегі шығыстарға жатады.

Белгіленген жарналары бар зейнетақы жоспарлары

Топ арнайы зейнетақы қорларына жарна ретінде өз қызметкерлерінің жалақысынан 10% дейін ұстап қалады. Заңнаманың талаптарына сәйкес зейнетақы төлемдері бойынша жауапкершілік қызметкерлердің мойындарында жатыр, бұл ретте Топтың қызметкерлерге еңбек қызметін аяқтағаннан кейін өтемақыларды төлеу бойынша ағымдағы немесе келешек міндеттемелері жоқ.

Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Бастапқы мойындау кезінде қаржы активтері сәйкесінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері; қарыздар мен дебиторлық берешек, сату үшін қолда бар қаржы активтері ретінде жіктеледі.

Барлық қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

Заңнамада немесе белгілі бір нарықта қабылданған ережелерде белгіленген мерзімде активті жеткізуді талап ететін қаржы активтерін сатып алудың немесе сатудың барлық операциялары («стандартты талаптардағы» сауда) мәмілені жасау күніне, яғни Топ өз мойнына активті сатып алу немесе сату міндеттемесін қабылдаған күнге мойындалады.

Топтың қаржы активтеріне ақша қаражаты мен қысқа мерзімді әрі ұзақ мерзімді депозиттер, мемлекеттік облигациялар, сауда және басқа да дебиторлық берешек, қарыздар және сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларына төленген сомалар сияқты алынатын басқа да сомалар және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)***Одан кейінгі бағалау*

Қаржы активтерін одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері

«Пайда немесе зиян арқылы қайта бағаланатын қаржы активтері» санатына саудаға арналған қаржы активтері және пайда немесе зиян арқылы қайта бағаланатын қаржы активтері санатында бастапқы тануға жатқызылған қаржы активтері жатады. Жақын арада сату мақсатымен сатып алынған болса, қаржы активтері саудалауға арналған деп жіктеледі. Бөлек ендірілген туынды құралдарды қоса алғанда, туынды құралдар, олар 39 ХҚЕС (IAS) сай тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі. Топ үлестік құралды сатып алу құқығын пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатындардың санатына жатқызды. Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал әділ құнының таза өзгеруі қаржыландыру шығындарының құрамында (әділ құнның теріс таза өзгерістері) немесе жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландырудан болған кірістің құрамында (әділ құнның оң таза өзгерістері) мойындалады.

Топ сауда жасауға арналған, туынды құралдардан өзге болатын қаржы активтерін оларды таяу арада сату ниетінің бар-жоғы туралы жорамалдың орынды болуына талдайды. Егер Топ солар үшін белсенді нарықтардың болмауының салдарынан мұндай активтермен сауда жасауға шамасы келмесе және басшылықтың оларды таяу арада сатуға қатысты ниеті өзгеріп кетсе, Топ өте сирек жағдайларда мұндай қаржы активтерін қайта жіктеу туралы шешімді қабылдай алады. Мұндай активтерді қарыздар мен дебиторлық берешек, сату үшін қолда бар құралдар немесе өтеуге дейін ұсталатын қаржы құралдары санатына қайта жіктеу активтің сипатына байланысты болады.

Жасалатын талдау компанияның әділ құны бойынша есепке алу мүмкіндігін пайдалануына орай пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланған деп жіктелген қаржы активтеріне әсерін тигізбейді, өйткені мұндай құралдар бастапқыда мойындалғаннан кейін қайта жіктеле алмайды.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі ақша қаражаты мен оның баламаларына банктердегі ақша қаражаты және кассадағы қолма-қол ақша, сондай-ақ бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын қысқа мерзімді депозиттер жатады.

Қарыздар мен дебиторлық берешек

Ұзақ мерзімді депозиттерді қоса алғанда, қарыздар мен дебиторлық берешек белсенді нарықта жүрмейтін белгіленген немесе айқындалатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Бастапқыда мойындалғаннан кейін осы сияқты қаржы активтері құнсызданудан болған шығындарды шегере отырып, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып айқындалған амортизациялық құны бойынша бағаланады. Амортизациялық құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану негізіндегі амортизация жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландырудан түскен кірістердің құрамына жатқызылады. Құнсызданумен негізделген шығыстар қарыздар болған жағдайда қаржыландыру бойынша шығындар құрамында және дебиторлық берешек болған жағдайда басқа да операциялық шығыстардың құрамында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Сату үшін қолда бар қаржы инвестициялары

Сату үшін қолда бар қаржылық инвестицияларға борыштық бағалы қағаздар жатады. Осы санаттағы борыштық бағалы қағаздар – Топ белгісіз уақыт кезеңі ішінде ұстап отырғысы келетін және өтімділікті қамтамасыз ету мақсатында немесе нарықтық талаптардың өзгеруіне жауап ретінде сатылу мүмкін бағалы қағаздар.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)***Кейінгі бағалау (жалғасы)**Сату үшін қолда бар қаржы инвестициялары (жалғасы)*

Бастапқы бағаланғаннан кейін сату үшін қолда бар қаржылық инвестициялар әділ құны бойынша бағаланады, ал солар бойынша жұмсалмаған кірістер немесе шығыстар инвестициялардың мойындалуы тоқтаған сәтке дейін сату үшін қолда бар құралдар қорының құрамында басқа да жиынтық кіріс ретінде танылады, әрі онда жинақталған кірістер немесе шығыстар басқа да операциялық кірістің құрамында не болмаса оған шығыстар жиналып қалған инвестиция құнсызданған болып есептелген сәтке дейін танылады және сату үшін қолда бар құралдар қорынан пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі және қаржыландыру бойынша шығындар ретінде танылады. Сату үшін қолда бар қаржылық инвестицияларды ұстау кезеңінде алынған пайыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша пайыздық кірістер ретінде көрсетіледі.

Топ сату үшін қолда бар өзінің қаржы активтерін оларды таяу арада сату мүмкіндігі және ниетінің болуы туралы жорамал жасау затына бағалайды. Егер Топ солар үшін белсенді нарықтардың болмауының салдарынан мұндай қаржы активтерімен сауда жасауға шамасы келмесе және басшылықтың оларды таяу арада сатуға қатысты ниеті өзгеріп кетсе, Топ өте сирек жағдайларда мұндай қаржы активтерін қайта жіктеу туралы шешімді қабылдай алады. Қарыздар мен дебиторлық берешек санатына қайта жіктеу, егер қаржы активтері қарыздар мен дебиторлық берешек анықтамасын қанағаттандырса және бұл ретте Топтың осы активтерді таяу арада немесе өтеуге дейін ұстап отыруға мүмкіндігі болса және ниет білдірсе, рұқсат етіледі. Өтеуге дейін ұсталатын құралдардың санатына қайта жіктеу, тек егер компанияның қаржы активін өтеуге дейін ұстап тұру мүмкіндігі болса және ұстағысы келсе ғана, рұқсат етіледі.

«Сату үшін қолда бар» санатының құрамынан қайта жіктелген қаржы активтері жағдайында қайта жіктеу күніне әділ құны жаңа амортизацияланған құнға айналады, ал осының алдында капитал құрамында мойындалған соған байланысты кірістер немесе шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып инвестициялардың қалған мерзімінің бойынша пайда немесе залал құрамында амортизацияланады. Жаңа амортизациялық құн бағалауы мен күтілетін ақша ағындарының арасындағы айырма тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып активті пайдаланудың қалған мерзімінің бойында амортизацияланады. Егер кейіннен актив құнсызданған деп белгіленсе, меншікті капиталда көрсетілген сома жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қайта жіктеледі.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (немесе қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе сол сияқты қаржы активтері тобының бір бөлігі) мойындалуын тоқтатады (яғни, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталады), егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірісиз төлеу бойынша өз мойнына міндеттемелер алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде тануын жалғастырады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады;

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтерінің құнсыздануы**

Әрбір есепті күнге Топ қаржылық активтің немесе қаржылық активтер тобының құнсыздануының объективті белгілерінің болуын бағалайды. Қаржы активі немесе қаржылық активтер тобы активті бастапқы мойындаудан кейін орын алған бір немесе одан артық оқиға (орын алған «шығынның туындау жағдайы») нәтижесінде құнсызданудың объективті дәлелі болған жағдайда құнсызданған болып есептеледі, әрі олар сенімді түрде бағалауға болатын қаржы активі немесе қаржылық активтер тобы бойынша күтілетін болашақ ақша қаражаты ағындарына әсер етті. Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Сонымен бірге, мұндай растауларға қаржы құралы бойынша күтілетін келешек ақша ағымдары төмендеуінің бағалауына көрсететін, атап айтқанда, борыштарды төлеу міндеттемелерін орындаудан бас тартулармен белгілі бір өзара байланыста болатын мерзімі өткен берешек көлемінің немесе экономикалық жағдайдың өзгеруі сияқты қадағаланып отырған деректер жатады.

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтері:

Амортизацияланған құн бойынша ескерілетін қаржылық активтерге қатысты Топ ең алдымен дербес маңызды қаржылық активтердің объективті құнсыздану дәлелдеріне жеке бағалау не болмаса дербес маңызды болып табылмайтын қаржы активтері бойынша жиынтық бағалау жасайды. Егер Топ дербес бағаланатын қаржы активі құнсыздануының объективті дәлелдері жоқ деп анықтаса, ол осы активті дәл сондай несиелік тәуекел сипаттамалары бар қаржы активтері тобына қосады, ал содан кейін осы активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің баланстық құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шекпеген болашақ күтіліп отырған несиелік залалдар ескерілмей) бағаланады. Болашақ есепті ақша ағымдарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Егер қарыз бойынша пайыздық мөлшерлеме құбылмалы болып табылса, құнсыздану шығынын бағалау үшін дисконттау мөлшерлемесі пайыздың ағымдағы тиімді мөлшерлемесін білдіреді.

Активтің баланстық құны резерв шотын пайдалану есебінен төмендейді және шығын сомасы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады. Төмендетілген баланстық құн бойынша пайыздық кірісті есептеу, құнсызданудан болған шығынды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделі отырып жалғаса береді. Пайыздық кірістер жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландырудан түскен кірістер құрамында көрсетіледі. Қарыздар егер оларды болашақта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Топқа берілген болса, тиісті резервтермен бірге теңгерімнен шығарылады. Егер келесі жылдың ішінде құнсызданудан болған есепті шығынның сомасы құнсыздануды мойындағаннан кейін болған қандай да бір оқиғаның салдарынан ұлғайса не болмаса азайса, бұрын мойындалған құнсыздану шығынының сомасы резерв шотын түзету арқылы ұлғайтылады немесе азайтылады. Егер қаржы құралының құнын бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландыру шығындарын азайту ретінде мойындалады.

Сату үшін қолда бар қаржы инвестициялары

Сату үшін қолда бар қаржы инвестицияларына қатысты Топ әрбір есепті күнге инвестиция немесе инвестициялар тобы құнсыздануға ұшырағандығының объективті дәлелдерінің барын бағалайды.

Сату үшін қолда бар деп жіктелген үлестік құралдар жағдайында құнсыздану амортизацияланған құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты қолданылатын дәл сол критерийлердің негізінде бағаланады. Дегенмен құнсызданудан болған шығын сомасы бұрын жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалған осы инвестициялар бойынша құнсыздану шығынын шегере отырып, амортизацияланған құн мен ағымдағы әділ құн арасындағы айырма ретінде бағаланған жинақталған шығынды білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)**Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)**

Сату үшін қолда бар қаржы инвестициялары (жалғасы)

Активтің азайтылған баланстық құнына қатысты пайыздардың есептелуі құнсыздану шығынын бағалау мақсатында келешек ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылған пайыздық мөлшерлеме бойынша жалғасады. Пайыздық кірістер жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландырудан түскен кірістер құрамында көрсетіледі. Егер келесі жылдың ішінде борыштық құралдың әділ құны көбейсе және бұл өсім объективті түрде құнсыздану шығындары жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылғаннан кейін болған оқиғаға байланысты болса, онда құнсыздану шығыны жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп арқылы қалпына келтіріледі.

Қаржылық міндеттемелер***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда танылған кезде пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер, несиелер мен қарыз алулар немесе кредиторлық берешек ретінде жіктеледі.

Барлық қаржылық міндеттемелер алдымен олармен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды шегере отырып (несиелер, қарыздар мен кредиторлық берешек болған жағдайда), әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне кредиторлық берешек, Бас компанияның қарыздары жатады.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Кредиторлық берешек

Кредиторлық берешек бойынша міндеттемелер Топқа шоттардың жазылып берілуіне қарамастан алынған тауарлар мен көрсетілген қызметтер үшін келешекте төленуі тиіс болатын соманың әділ құны болып табылатын бастапқы құн бойынша ескеріледі.

Бас компаниядан алынған қарыз

Бас компаниядан алынған қарыз бастапқы танудан кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Тиісті кірістер мен шығыстар міндеттемелерді тану тоқтатылған кезде, сондай-ақ амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Амортизациялық құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені амортизациялау жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландыру шығыстарының құрамына кіреді.

Тануды тоқтату

Егер міндеттеме өтелсе, жойылса немесе оның қолданылу мерзімі өтіп кетсе, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі қаржылық міндеттеменің мойындалуы тоқтатылады.

Егер Бас компанияның алдындағы қаржылық міндеттеме біршама айырмашылығы бар шарттарда Бас компанияның алдындағы өзге міндеттемеге ауыстырылса немесе, егер бар қаржылық міндеттеменің талаптары біршама өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерістер бастапқы міндеттемені тануды тоқтату және жаңа міндеттемені тануды бастау деп есептеледі, ал олардың баланстық құнындағы айырма капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)**Қаржылық құралдардың өзара есепке алынуы**

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуы тиіс, ал нетто-сомасы қазіргі сәтте мойындалған сомаларды өзара есепке алуға, сондай-ақ нетто-негізде есеп айырысу ниетіне не болмаса активтерді өткізуге және осымен бірге міндеттемелерді өтеуге заңгерлік құқық болғанда ғана қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылуы тиіс.

Құрылыс компанияларына берілген аванстар

Құрылыс компанияларына берілген аванстар жылжымайтын мүлік объектілерін салу үшін төленген аванстық төлемдерді білдіреді, әрі ол кейіннен инвестициялық жылжымайтын мүлік не болмаса өткізуге арналған жылжымайтын мүлік ретінде қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылады. Құрылыс компанияларына берілген аванстар, егер болса, құнсыздануды шегеру арқылы үлестік қатысу шарттарын жасау күніне құны (нақты аударылған сома) бойынша бағаланады. Объектіге қатысты меншік құқығының құрылыс компаниясынан Топқа ауысу сәтіне құрылыс компанияларына берілген аванстың баптары жабылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлікке жалдау ақысын немесе капитал құнының өсуінен түскен кірісті алу үшін ұсталатын жылжымайтын мүлік кіреді. Жалдау талаптарында меншіктегі жылжымайтын мүлік инвестициялық жылжымайтын мүліктің анықтамасына сәйкес келгенде инвестициялық жылжымайтын мүлік ретінде жіктеледі. Жалдау бойынша міндеттемелер 17 ХҚЕС (IAS) сәйкес жалға алынатын жылжымайтын мүлік сыйақысының әділ құны бойынша танылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік алғашқыда, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады. Баланстық құнға, егер оларды мойындау критерийлері орындалса, мұндай шығындардың пайда болуы сәтіне қолдағы инвестициялық жылжымайтын мүліктің бөліктерін ауыстыру құны кіреді және инвестициялық жылжымайтын мүлікке ағымдағы қызмет көрсету шығындарын шегеріп тастайды. Бастапқы танылғаннан кейін инвестициялық жылжымайтын мүлік жинақталған тозу мен жинақталған құнсыздануды шегере отырып бастапқы құны бойынша ескеріледі. Тозу оның пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тік әдіспен есептеледі, әрі оның мерзімі 50 жылды құрайды.

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте инвестициялық жылжымайтын мүліктің танылуы ол шығарылған кезде не болмаса, егер ол пайдаланудан шығарылған жағдайда және оның шығуынан келешекте экономикалық пайда күтілмеген жағдайда тоқтатылады. Есептен шығарылудан болған таза түсімдер мен активтің баланстық құнындағы айырма оның мойындалуы тоқтаған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік санатына не болмаса одан аудару жылжымайтын мүлікті пайдалану сипатында өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен меншік иесі алып отыратын жылжымайтын мүлік объектісіне аудару кезінде кейінгі есепке алу мақсаттары үшін шартты бастапқы құны пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне әділ құнды білдіреді. Меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік объектісі инвестициялық жылжымайтын мүлік объектісіне айналған жағдайда, Топ мұндай жылжымайтын мүлікті пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне дейін негізгі құралдарды есепке алу саясатына сәйкес ескеріледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік оның баланстық құны жалғасып отырған пайдаланудың нәтижесінде емес, сату арқылы өтеледі деп күтілгенде, сату үшін ұсталатын айналымнан тыс активтердің санатына аударылады. Егер жылжымайтын мүлік осы сияқты жылжымайтын мүлікті сату үшін әдеттегідей болатын шарттарда өзінің ағымдағы күйінде дереу сатыла алса, сондай-ақ сату мүмкіндігі жоғары болса, мұндай шарт сақталған болып есептеледі.

Сату үшін ұсталатын айналымнан тыс активтер

Сату үшін ұсталған деп жіктелген айналымнан тыс активтер мен шығу топтары сатуға арналған шығындар шегеріліп, екі мәннің – теңгерімдік құн мен әділ құнның азы бойынша бағаланады. Айналымнан тыс активтер мен шығу топтары, егер олардың баланстық құны жалғасқан пайдалану нәтижесінде емес, негізінен сату бойынша мәміле арқылы өтелуге жатса, сату үшін ұсталған болып жіктеледі. Сату ықтималдығы жоғары, ал активтер немесе шығу тобы өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болғанда мұндай шарт сақталған деп есептеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Сату үшін ұсталатын айналымнан тыс активтер (жалғасы)**

Басшылықтың оған қатысты жіктелген күннен бастап бір жыл ішінде аяқталған сату мәмілесі ретінде тану өлшемдеріне сәйкес күтілуге тиіс сатып алуды жасауға бекем ниеті бар.

Сатуға арналған деп жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялануға жатпайды.

Басқа да ұзақ мерзімді активтер

Басқа да ұзақ мерзімді активтерге келешекте қаржылық жалға беруге арналған жылжымайтын мүлік не болмаса сол бойынша есепті күнге оның баланстық құны қалайша өтелетіндігі анықталмаған жылжымайтын мүлік кіреді. Басқа да ұзақ мерзімді активтер мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады. Бастапқы мойындалғаннан кейін басқа да ұзақ мерзімді активтер жинақталған құнсыздануды шегере отырып бастапқы құны бойынша ескеріледі. Басқа да ұзақ мерзімді активтер амортизацияланбайды. Басқа да ұзақ мерзімді активтер санатына не болмаса одан аудару жылжымайтын мүлікті пайдалану сипатында өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады.

Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы тану кезінде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесі біріктіру нәтижесінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу күніне олардың әділ құны болып табылады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген бастапқы құны бойынша ескеріледі. Өнімдерді әзірлеуге капиталға айналдырылған шығындарды қоспағанда, топ ішінде жасалған материалдық емес активтер капиталға айналмайды және тиісті шығыс олар пайда болған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің шектелген пайдалы пайдалану мерзімі бар.

Шектелген пайдалы пайдалану мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзімнің ішінде амортизацияланады және егер мұндай материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Шектелген пайдалы пайдалану мерзімі бар материалдық емес актив үшін амортизация кезеңі мен оны есептеу әдісі кем дегенде әрбір есепті кезеңнің соңында қайта қаралады. Пайдалы пайдаланудың болжамды мерзімінің немесе активте көрсетілген келешек экономикалық пайданы тұтынудың болжамды құрылымының өзгеруі кезеңнің немесе жағдайға қарай амортизацияны есептеу әдісінің өзгеруі ретінде жеке қаржылық есептілікте көрсетіледі және есепті бағалаудың өзгеруі ретінде ескеріледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активті мойындауды тоқтатудан болған кіріс немесе шығыс активтің есептен шығарылуынан түскен таза түсім мен активтің баланстық құнының арасындағы айырма ретінде өлшенеді және мұндай активті мойындауды тоқтату сәтіне жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Материалдық емес активтер негізінен бағдарламалық қамтамасыз ету мен лицензиялардан құралады. Материалдық емес активтер, әдетте бес жылдан он жылға дейінгі мерзімді құрайтын олардың пайдалы қызметін есептеу мерзімі ішінде желілік негізде өтелінеді.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған амортизацияны және/немесе олар болған жағдайда құнсызданудан болған жинақталған шығындарды шегере отырып бастапқы құны бойынша ескеріледі. Мұндай құнға құрал-жабдықтардың бөлшектерін ауыстыру құны және егер оларды капиталдандыру критерийлері орындалса, ұзақ мерзімді құрылыс жобалары болған жағдайда қарыздар бойынша шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Топ осы сияқты құрамдастарды оларға тән болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жекелеген активтер ретінде мойындайды және оларды лайықты түрде амортизациялайды. Сол сияқты, негізгі техникалық шолып тексеруді жүргізген кезде сонымен байланысты шығындар, егер мойындаудың барлық критерийлері орындалса, құрал-жабдықты ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Негізгі құралдар (жалғасы)**

Тозу активтердің пайдалы қызметін келесі есепті мерзімдерінің ішінде желілік әдіспен есептеледі:

	Жылдар
Ғимарат	46-50
Офистік құрал-жабдықтар	3-10
Көлік құралдары	4-7

Бұрын мойындалған негізгі құралдарды мойындауын тоқтату олардың шығуы кезінде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығуынан экономикалық пайданы алу күтілмеген жағдайда болады. Активті мойындауды тоқтату нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (шығарудан болған таза түсімдер мен активтің баланстық құнының арасындағы айырма ретінде есептелген) активтің мойындалуы тоқтатылған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке қосылады.

Активтерді тарату құны, пайдалы қызмет ету мерзімі және амортизация әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің соңында сараланады және қажет болғанда түзетіледі.

Негізгі құралдар негізінен әкімшілік ғимараттан, жерден, офистік құрал-жабдықтардан, көлік құралдарынан тұрады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Мұндай белгілер болғанда немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тестілеуді орындау қажет болса, Топ активтің өтелетін құнын бағалайды. Активтің өтелетін сомасы немесе ақша ағындарын жасайтын құнсыздану – келесі өлшемдердің ең үлкені: есептен шығару шығындарын және активті пайдалану құндылығын (ақша қаражатын жасайтын бірліктер) шегере отырып активтің (ақша қаражатын жасайтын бірліктер) әділ құны. Өтелетін сома негізінен актив басқа активтер немесе активтердің топтары тудыратын ағындардан тәуелсіз ақша ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, жекелеген актив үшін анықталады. Егер активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің баланстық құны оның өтелетін сомадан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады.

Пайдаланудан болатын құндылықты бағалау кезінде болашақтағы ақша ағындары келтірілген құнға дейін дисконттау мөлшерлемесі бойынша активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейін дисконтталады. Есептен шығаруға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық операциялар ескеріледі. Олар болмаған кезде бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ жекелеген активтер жататын әрбір ақша қаражатын тудыратын бірлік үшін бөлек әзірленетін мұқият жоспарларға және болжамды есептеулерге сүйене отырып құнсыздану сомасын айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте 5 (бес) жылға жасалады. Ұзақ мерзімді өсім үрдістері бесінші жылдан кейін болжанатын келешек ақша ағындарына қатысты есептеліп, қолданылады.

Қайта бағалау өзге де жиынтық кіріс құрамында танылған бұрынғы қайта бағаланған жылжымайтын мүлік объектілерін қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық шығын туралы есепте танылатын жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан болатын залалдар. Мұндай жылжымайтын мүлік объектілері болған жағдайда құнсыздану залалы басқа да жиынтық кірістің құрамында бұрын жасалған қайта бағалау сомаларының шегінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Қаржылық емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)**

Топ әрбір есепті күнге активтің бұрын мойындалған құнсыздану шығындарының жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілері бар-жоғын айқындайды. Егер ондай белгі бар болып шықса, Топ активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің өтелетін соманы есептейді. Құнсызданудан болатын бұрын танылған шығындар, егер құнсызданудан болатын шығынды соңғы рет таныған уақыттан бастап активтің өтелетін соманы айқындау үшін пайдаланылған жол берілімде өзгеріс орын алған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің ағымдағы құны оның өтелетін сомасынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда баланстық құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, баланстық құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, жиынтық шығын туралы есепте танылады. Соңғы жағдайда құнның қалпына келтірілуі қайта бағалаудан болған құнның өсімі ретінде ескеріледі.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар қос мөлшердің ең азы бойынша ескеріледі: өзіндік құн және өткізудің таза құны. Шығындарға қорларды межелі жерге дейін жеткізу және оларды лайықты күйге келтіру кезінде болған шығыстар кіреді. Таза өткізу құны - өндірісті аяқтауға болжанған шығыстарды және өткізуге ықтимал шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызмет барысындағы болжамды өткізу бағасы. Барлық қорлар орташа алынған құнның әдісі бойынша бағаланады.

Сатуға арналған жылжымайтын мүлік

Жалға беру немесе капитал өсімі үшін ұстау үшін емес, операциялық қызметтің барысында сату үшін сатып алынған жылжымайтын мүлік сатуға арналған жылжымайтын мүлік ретінде ескеріледі және өзіндік құнның ең азы және сатудың таза құны бойынша бағаланады. Сатуға арналған жылжымайтын мүліктің құнына мыналар кіреді:

- меншік құқығы және жерді жалдау құқығы;
- мердігерлерге құрылыс үшін төленген сомалар;
- қарыздар бойынша шығындар, жоспарлау және жобалау шығындары, құрылыс алаңын дайындау шығындары, заңгерлік қызметтер үшін кәсіби сыйақы, меншікті беру салығы, құрылысқа үстеме шығыстар және басқа да байланысты шығыстар.

Өткізудің таза құны – бұл есепті күнге нарықтық бағаларға негізделген және ақшаның уақытша құнын бағалауды ескере отырып дисконтталған, егер бұл материалды болса, құрылысты аяқтауға арналған болжамды шығындарды және өткізуге арналған ықтимал шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызмет барысында өткізудің болжамды бағасы.

Есептен шығарылу кезінде пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін сатуға арналған жылжымайтын мүліктің құнына, сатылған жылжымайтын мүлікке байланысты болған шығыстар және сатылған жылжымайтын мүліктің салыстырмалы мөлшерінің негізінде бөлінген үстеме шығыстар кіреді.

Жалға алушылар салатын кепілдік төлемдері

Жалға алушылар салатын кепілдік төлемдері жалға алушылар қаржылық жалдау шарттары бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету ретінде салатын сомаларды білдіреді. Жалдау мерзімінің соңында кепілдікті міндеттемелердің қаражатын жалға алушылар соңғы жалдау төлемдерін өтеу үшін пайдаланады.

Жалдау

Келісім жалға алу болып табылатындығын немесе онда жалға алу белгілері бар екендігін анықтау жалдау қатынастарының басталу күніне келісім мазмұнын талдауға негізделеді. Келісім жалдау болып табылады немесе активтерді пайдалануға тәуелді болатындығын және мұндай келісімнің нәтижесінде активті немесе активтерді пайдалану құқығы бір тараптан басқа тарапқа өтетіндігін, тіпті егер бұл келісімде анық көрсетілмесе де, анықтауды талап етеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)**Жалдау (жалғасы)***Топ жалға беруші ретінде*

Сол бойынша Топқа іс жүзінде жалға алынған активті иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер мен пайда өтетін қаржылық жалдау жалға алынған мүліктің әділ құны бойынша жалдау қатынастарының басталу күніне капиталданады немесе егер осы сома аз болса, - ең аз жалдау төлемдерінің дисконтталған құны бойынша капиталданады. Жалдау төлемдері өтелмеген актив сомасына пайыздың тұрақты мөлшерлемесі пайда болатындай етіп қаржыландыру кірістері мен қаржылық жалдау бойынша активтің ұлғаюы арасында бөлінеді. Қаржыландырудан түскен кірістер тікелей жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Топ активті иелік етуден тәуекелдерді және табысты бермейтін жалдау шарттары операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалға алу бойынша төлемдер жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте барлық жалға беру мерзімі ішінде біркелкі танылады.

Топ жалға алушы ретінде

Топқа активті иелік етуден тәуекелдер және табыс өтпейтін жалдау шарттары операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалға алу бойынша төлемдер жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте шығыс ретінде барлық жалға беру мерзімі ішінде біркелкі танылады.

Резервтер

Егер Топтың бұрын болған оқиғаның нәтижесінде туындаған ағымдағы міндеттемесі (заңгерлік немесе тәжірибеден туындайтын) болса, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайданың әкетілуі ықтимал болып табылса және мұндай міндеттеме сомасының сенімді бағасы алынуы мүмкін болғанда, резервтер мойындалады. Егер Топ резервтердің кейбір бөлігінің немесе барлығының өтемақысын алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жекелеген актив ретінде тек өтемақының алынуы күмән келтірмеген жағдайда ғана мойындалады. Резервке қатысты шығыс өтемақыны шегере отырып, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген.

Мемлекеттік субсидиялар

Егер мемлекеттік субсидиялар алынып, соған байланысты барлық талаптар орындалады деген негізделген сенімділік болса, субсидиялар танылады. Егер субсидия белгілі бір шығыстарды қаржыландыру мақсатында берілсе, ол өтелуі тиіс шығындар шығыстарына есептен шығарылатын кезеңдерде жүйелі негізде кіріс ретінде мойындалуы тиіс. Егер субсидия активті қаржыландыру мақсатында берілсе, ол тиісті активті күтілетін пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тең үлестермен кіріс ретінде мойындалады.

Топ субсидияларды монетарлық емес активтер күйінде алған жағдайларда, актив пен субсидия номиналды өлшемі бойынша ескеріліп, оның пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде базалық активтен пайданы тұтыну құрылымына сәйкес жыл сайын тең бөліктермен пайданың немесе залалдың құрамында көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. ТАНЫСТЫРУ МАҚСАТЫНДА ҚАЙТА ЖІКТЕУ**

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қамтылған 2015 жылғы салыстырмалы ақпаратқа 2016 жылғы 31 желтоқсанға қаржылық жағдайдың таныстырылымымен үйлесімділікке қол жеткізу үшін қайта жіктеу бойынша түзетулер кіреді. Қайта жіктеулер Топтың қаржылық жағдайына ықпалын тигізбеді.

<i>Мың теңгемен</i>	Бастапқы таныстырылым	Қайта жіктеу сомасы	Түзетулерді ескере отырып таныстыру
2015 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп			
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	1.596.644	(198.984)	1.397.660
Келешек кезеңдер кірістері	—	198.984	198.984

Қайта жіктеу барлық тиісті құжаттарға қол қойылған кезде кірістердің құрамында мойындалатын өтеусіз алынған қосымша алаңдар бойынша келешек кірісті білдіреді.

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2016 және 2015 жылдардағы негізгі құралдардың қозғалысы келесідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Жер	Ғимараттар	Офистік құрал- жабдық	Көлік құралдары	Жиыны
Бастапқы құн					
2014 жылдың 31 желтоқсанына	26.101	4.882.767	272.200	6.365	5.187.433
Түсімдер	—	—	69.232	—	69.232
Шығару	—	—	(564)	—	(564)
Қайта топтастыру	—	—	363	(363)	—
Сату үшін активтерге аударым	—	—	(22.605)	(6.002)	(28.607)
2015 жылдың 31 желтоқсанына	26.101	4.882.767	318.626	—	5.227.494
Түсімдер	—	—	57.108	—	57.108
Шығару	—	—	(3.942)	—	(3.942)
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке ауыстырылды (7-ескертпе)	—	(3.541.637)	—	—	(3.541.637)
2016 жылдың 31 желтоқсанына	26.101	1.341.130	371.792	—	1.739.023
Жинақталған тозу					
2014 жылдың 31 желтоқсанына	—	(334.628)	(136.039)	(1.999)	(472.666)
Бір жылғы есептелген тозу	—	(106.092)	(47.590)	(1.498)	(155.180)
Шығу кезіндегі тозу	—	—	545	—	545
Сату үшін активтерге аударым	—	—	17.050	3.497	20.547
2015 жылдың 31 желтоқсанына	—	(440.720)	(166.034)	—	(606.754)
Бір жылғы есептелген тозу	—	(29.099)	(46.210)	—	(75.309)
Шығу кезіндегі тозу	—	—	1.347	—	1.347
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке аудару (7-ескертпе)	—	320.800	—	—	320.800
2016 жылдың 31 желтоқсанына	—	(149.019)	(210.897)	—	(359.916)
Қалдық құны					
2015 жылдың 31 желтоқсанына	26.101	4.442.047	152.592	—	4.620.740
2016 жылдың 31 желтоқсанына	26.101	1.192.111	160.895	—	1.379.107

2016 жылғы 31 желтоқсанға жалға берілетін, қалдық құны 3.220.837 мың теңге болатын қалдық құнымен «Қазына Тауэр» ғимаратының негізгі бөлігі жылжымайтын мүлікті пайдалану сипатындағы өзгеріске орай инвестициялық жылжымайтын мүлікке аударылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК**

2015 және 2016 жылдардағы инвестициялық жылжымайтын мүліктің қозғалысы келесідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Ғимарат	Коммерциялық үй-жайлар	Автотұрақ орындары	Жиыны
Бастапқы құн				
2014 жылдың 31 желтоқсанына	–	401.977	702.000	1.103.977
Сатуға арналған жылжымайтын мүлікке ауыстырылғаны (8-ескертпе)	–	(73.377)	(96.000)	(169.377)
2015 жылдың 31 желтоқсанына	–	328.600	606.000	934.600
Сатуға арналған жылжымайтын мүлікке ауыстырылғаны (8-ескертпе)	–	(81.696)	(8.000)	(89.696)
Негізгі құралдардан аударылғаны (6- ескертпе)	3.541.637	–	–	3.541.637
2016 жылдың 31 желтоқсанына	3.541.637	246.904	598.000	4.386.541
Жинақталған амортизация және құнсыздану				
2014 жылдың 31 желтоқсанына	–	(28.394)	(69.032)	(97.426)
Бір жылғы есептелген тозу	–	(1.781)	(2.681)	(4.462)
2015 жылдың 31 желтоқсанына	–	(30.175)	(71.713)	(101.888)
Бір жылғы есептелген тозу	(76.992)	–	(11.015)	(88.007)
Шығу кезіндегі тозу	–	3.401	–	3.401
Негізгі құралдардан аударылғаны (6- ескертпе)	(320.800)	–	–	(320.800)
2016 жылдың 31 желтоқсанына	(397.792)	(26.774)	(82.728)	(507.294)
Қалдық құны				
2015 жылдың 31 желтоқсанына	–	298.425	534.287	832.712
2016 жылдың 31 желтоқсанына	3.143.845	220.130	515.272	3.879.247

2016 жылы инвестициялық жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құнын тұрақты талдаудың нәтижесінде Топ Басшылығы коммерциялық және тұрғын үй-жайлардың баланстық құны үй-жайлардың әділ құнынан аспайды деген тұжырымға келді.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құны 7.479.628 мың теңгені (2015 жылы: 2.721.950 мың теңге) құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**8. САТУҒА АРНАЛҒАН ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК**

<i>Мың теңгемен</i>	Пәтерлер	Коммерциял ық үй-жайлар	Автотұрақ орындары	Жиыны
2014 жылдың 31 желтоқсанына	1.024.276	—	—	1.024.276
Жылжымайтын мүліктің түсуі (9-ескертпе)	5.643.525	—	—	5.643.525
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аударылғаны (7-ескертпе)	—	73.377	96.000	169.377
Өткізілген жылжымайтын мүлік (27-ескертпе)	(2.321.117)	(62.410)	(2.000)	(2.385.527)
Қаржылық жалдауға берілді	—	(73.377)	(94.000)	(167.377)
Басқа ұзақ мерзімді активтерге ауыстырылды (15-ескертпе)	(540.097)	62.410	—	(477.687)
2015 жылдың 31 желтоқсанына	3.806.587	—	—	3.806.587
Жылжымайтын мүліктің түсуі (9-ескертпе)	493.020	—	—	493.020
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аударылғаны (7-ескертпе)	—	81.696	8.000	89.696
Өткізілген жылжымайтын мүлік (27-ескертпе)	(3.010.482)	(28.037)	—	(3.038.519)
Қаржылық жалдауға берілді	—	(81.696)	(8.000)	(89.696)
Ішкі ауыстырулар	(95.318)	95.318	—	—
Басқа ұзақ мерзімді активтерге ауыстырылды (15-ескертпе)	(933.173)	28.037	—	(905.136)
2016 жылдың 31 желтоқсанына	260.634	95.318	—	355.952

2016 жылы «Өңірлерді дамыту бағдарламасы-2020» бағдарламасының шеңберінде Топтың балансына Астана қ. «Шығыс» ТК тұрғын үй-жайлары кейіннен сату мақсатында алынды.

9. ҚҰРЫЛЫС КОМПАНИЯЛАРЫНА БЕРІЛГЕН АВАНСТАР

Топ құрылыс компанияларымен (бұдан әрі "Салушы") пәтерлерді, коммерциялық үй-жайларды және автотұрақ орындарын сатып алуға шарттарды жасайды. Шарттардың ережелеріне сәйкес Топ Салушыларға аванстық төлемдерді жүзеге асыруға міндеттенді, ал Салушылар белгіленген мерзімде құрылысты аяқтауға міндеттенді. Салушылар құрылысты аяқтағаннан кейін және оларжы лайықты түрде мемлекеттік тіркеу органдарында ресімдегеннен кейін Топ тиісті объектілердің иесіне айналады. Қолданыстағы шарттар бойынша көпшілік объектілердің құрылысын аяқтау 2017 жылы күтіліп отыр.

Топтың Салушылармен жасаған шарттарында кепілдік ережелер қарастырылған, оған сәйкес Топ берген алдын ала төлемін жоғалтқан жағдайда, тәуекелдерді өтеу үшін Салушылар жер телімдері мен аяқталмаған құрылыс түрінде қамтамасыз етеді.

2015 және 2016 жылдар үшін құрылыс компанияларына берілген аванстардың қозғалысы былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Жыл басында	9.746.719	28.662.670
Бір жылда берілген аванстар	8.102.975	7.548.206
Алынған жылжымайтын мүлік объектілері	(3.878.281)	(26.533.893)
Талап ету құқықтарын басқаға беру	(471.176)	—
Кепілдік төлемдері	51.013	69.736
Жыл соңына	13.551.250	9.746.719
Минусы: Топтың меншігіне есепті күннен кейін 12 айдың ішінде берілетін/өткізілетін салынып жатқан объектілер үшін аванстар	(3.758.257)	(4.091.029)
Жалға берілетін салынып жатқан объектілер үшін аванстар	9.792.993	5.655.690

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**9. ҚҰРЫЛЫС КОМПАНИЯЛАРЫНА БЕРІЛГЕН АВАНСТАР (жалғасы)**

Жылжымайтын мүлік объектілері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте былайша танылды:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Басқа да ұзақ мерзімді активтер (15-ескертпе)	3.337.168	20.890.368
Сатуға арналған жылжымайтын мүлік (8-ескертпе)	493.020	5.643.525
Басқа да ұзақ мерзімді активтер үшін төленген қосылған құн салығы	48.093	–
	3.878.281	26.533.893

10. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

Ұзақ мерзімді қаржы активтері былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Қаржылық жалдау бойынша берешек	37.820.240	33.960.457
«Нұрлы жол» бағдарламасы бойынша құрылыс компанияларына берілген қарыздар	32.369.914	–
Әділ құны бойынша ескерілетін опцион	352.105	352.477
Құрылыс компанияларына берілген қарыздар	52.996	41.370
	70.595.255	34.354.304

Қаржылық жалдау бойынша берешек

Қаржылық жалдау бойынша берешек қолданыстағы қаржылық жалдау шарттары бойынша ең аз жалдау төлемдерінің сомасымен білдірілген. Қаржылық жалдау шарттары бойынша келешек кезеңдерде алынуға жататын ең аз жалдау төлемдері, сондай-ақ таза жалдау төлемдерінің дисконтталған құны кестеде келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл		2015 жыл	
	Ең аз төлемдер	Төлемдердің дисконтталған құны	Ең аз төлемдер	Төлемдердің дисконтталған құны
Бір жыл ішінде	5.850.248	1.894.091	5.063.749	1.585.861
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан астам емес	23.331.101	8.554.914	20.179.643	7.047.984
Бес жылдан артық	42.767.017	29.265.326	40.205.818	26.912.473
Ең аз жалдау төлемдерінің жиыны	71.948.366	39.714.331	65.449.210	35.546.318
Қаржылық кірістерді шегере отырып	(32.234.034)	–	(29.902.892)	–
Ең аз жалдау төлемдерінің дисконтталған құны	39.714.332	39.714.331	35.546.318	35.546.318
Минусы: 12 айдың ішінде өтелуге жататын сомалар (18-ескертпе)		(1.894.091)		(1.585.861)
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар		37.820.240		33.960.457

2017 жылы қаржылық жалдау бойынша берешектің ұлғаюы «Өңірлерді дамыту бағдарламасы-2020» бағдарламасын іске асыру шеңберінде Алматы қ. «Асыл Арман» ТК, Астана қ. «Хан-Тәңірі» ТК, Алматы қ. «Хан-Тәңірі» ТК, Астана қ. «Современный» және «Шығыс» ТК, Қарағанды қ. «Жанұя» ТК мен Тараз қ. «Екі 25-пәтерлі үй» тұрғын үй кешендерінде жылжымайтын мүлікті қаржылық жалға берумен байланысты болды.

«Нұрлы жол» бағдарламасы бойынша құрылыс компанияларына берілген қарыздар

2016 жылы Топ коммерциялық тұрғын-үйлерді жеке меншік тұрғызушыларды қолдау бөлігінде «Нұрлы жол» Мемлекеттік инфрақұрылымды дамыту бағдарламасының қатысушысы болды. Бұл бағдарламаға сай Топ бүкіл қаржыландыру кезеңіне 7,5% пайыздық мөлшерлеменен 24 айға дейінгі кезеңге құрылыс компанияларына қарыздар берді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**10. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ (жалғасы)**

«Нұрлы жол» бағдарламасы бойынша құрылыс компанияларына берілген қарыздар (жалғасы)

Топ берілген қарыздарды нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша беретіндіктен, сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларына берілген қарыздар әділ құны бойынша беру күніне бағаланады.

2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ құрылыс компанияларына 37.783.626 мың теңге жалпы сомаға қарыздар берді, бастапқы дисконт 6.806.459 мың теңге болды. (27-ескерту). 2016 жылғы дисконттың амортизацияланған сомасы 978.857 мың теңге (2015 жыл: нөл) болды (26-ескерту), ал алынуға жататын сыйақы сомасы - 413.890 мың теңге (2015 жыл: нөл).

Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландыру

Салушылармен жасалған кейбір шарттардың талаптарына сәйкес Топ жылжымайтын мүлік объектісін салу барысында аванстық төлемдерді жасап отырады, дегенмен Салушылар құрылыс объектілерін еркін баға бойынша өткізуге құқылы. Бұл құқық Салушылардың артында құрылыс кезеңінде, сондай-ақ жылжымайтын мүлік объектісін салынғаннан кейін бір жылдың ішінде сақталады. Сонымен бірге, Салушыларға берілген қаржыландыру сомасына жылдық 5-7% мөлшерлемесі бойынша сыйлықақы есептелді. Тиісінше, Топ жасалған қаржыландыру сомасын қаржы құралы ретінде мойындайды.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландырудың қысқа мерзімді бөлігі 165.629 мың теңгені құрады (2015 жыл: 165.629 мың теңге) (18-ескерту).

Әділ құны бойынша ескерілетін опцион

Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Жасыл квартал» жобасын (бұдан әрі «Жоба») іске асыру туралы тапсырмасына сәйкес Топ 2013 жылғы желтоқсанда «BI Corporation» ЖШС-мен жобаны бірлесіп іске асыру туралы шартты жасады. Жасалған шартқа сай Топ Жобаны 44 миллиард теңге жалпы сомаға қаржыландырады, олардың ішінде Топтың меншікті қаражаты 15 миллиард теңгені құрайды (қалған сома Бас компаниядан алынған қарыз қаражатының есебінен қаржыландырылады).

«Жасыл квартал» жобасын іске асыру үшін Топ жылдық 3,5% -ға 18 жыл кезеңіне екінші деңгейдегі банкте нысаналы депозитке 44 миллиард теңге сомасында ақша қаражатын банктердің Жобаны іске асыратын «EXPO Village» ЖШС Жобалық компаниялардың қаржыландыруына орналастырады. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 30.800.000 мың теңгені (2015 жыл: 16.083.660 мың теңге) орналастырды (11-ескерту).

Жобаны бірлесіп іске асыру туралы шартқа қосымша, «СК Девелопмент» ЖШС мен «BI Corporation» ЖШС арасында Жобалық компанияда үлесті сатып алу-сату шартына қол қойылды, сол бойынша Топ меншік құқығының өту мерзімін екі датаның барынша ертерегіне ұзарта отырып, 49,9% үлесті 100 теңге сатып алу ниетін білдіріп отыр: 2017 жылғы 1 сәуір немесе Жоба шеңберінде объектіні пайдалануға беру күні және жылжымайтын мүлік объектісін іске асырудан болған таза пайданы бөлуге қатысады.

Бұл шарттар Топта «EXPO Village» ЖШС-ке қатысу үлесін сатып алу құқығының пайда болуына әкеліп соқтырады, әрі ол 39 ХБЕС (IAS) сай туынды қаржы құралы болып табылады және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінде оның әділ құны бойынша танылуы тиіс.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 352.105 мың теңге мөлшерінде есепті кезең соңына әділ құны бойынша опционды қайта бағалады (2015 жыл: 352.477 мың теңге). Опционның әділ құнын анықтау үшін Блэк-Шоулз формуласы қолданылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**11. КРЕДИТТІК МЕКЕМЕЛЕРДЕГІ ҚАРАЖАТ**

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
«Delta Bank» АҚ-дағы депозиттер	5.000.000	6.000.000
Басқа да қазақстандық банктердегі депозиттер	41.800.000	33.352.342
Есептелген пайыздар	209.274	141.467
	47.009.274	39.493.809
1 жылдан артық мерзімге орналастырылған депозиттер (10-ескертілме)	(30.800.000)	(16.083.660)
Қысқа мерзімді депозиттер	16.209.274	23.410.149

Қысқа мерзімді депозиттер жылдық пайыздық мөлшерлемесі 3,5% - 14% (2015 жылы: жылдық 3,5% - 9% дейін) дейін болатын пайыздық мөлшерлемен Қазақстан аумағындағы екінші деңгейдегі банктерде орналастырылған жылдың ішінде өтеу мерзімі келетін мерзімді депозиттерден тұрады.

Ұзақ мерзімді депозиттер «Жасыл квартал» жобасы бойынша жылдық 3,5% пайыздық мөлшерлемесі бар екінші деңгейдегі банктердегі нысаналы депозиттерден тұрады.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ «Delta Bank» АҚ-да орналастырған қысқа мерзімді депозиттер 5.000.000 мың теңге болды. Топ басшылығы бұл қаражат толығымен өтелетін болып табылады деп есептейді (33-ескертілме).

12. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
«Қазинвестбанк» АҚ-дағы ақша қаражаты	1.634.309	–
Өзге де ағымдағы активтер	112.536	81.126
Ақша қаражатының құнсыздану резерві	(1.634.309)	–
	112.536	81.126

Басқа да ағымдағы активтер шағым-талаптар бойынша берешекті, сондай-ақ «Қазинвестбанк» АҚ екінші деңгейдегі банкте жылдық 10% пайыздық мөлшерлемен 1.634.309 мөлшерінде орналастырылған ағымдағы шот бойынша берешекті білдіреді, әрі соған банктің банк және өзге де операцияларды жүргізуге арналған лицензиядан айырылып қалуына орай 100% құнсыздану резерві құрылды.

Басқа да активтер бойынша құнсыздану резервінің қозғалысы былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Жыл басында	–	–
Қалпына келтіру	–	–
Есептеу	1.634.309	–
Жыл соңына	1.634.309	–

13. САТУҒА АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР

2015 жылы Топ «ФН Менеджмент» ЖШС-тегі қатысу үлесінің 51% сату ниетін жариялады. Басшылық еншілес ұйымның есептен шығарылуы келесі себептермен сатуға арналған активтер тобы ретінде жіктеуге сәйкес келеді деп есептейді.

ҚР Үкіметінің «Жекешелендірудің кейбір мәселелері туралы» «2014-2016 жылдарға арналған Кешенді жекешелендіру жоспарын бекіту туралы» 2014 жылғы 31 наурыздағы № 280 қаулысына сәйкес Директорлар кеңесі «Самұрық-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ-ның үлесін 51% мөлшерінде бәсекелестік ортаға «ФН Менеджмент» ЖШС-не берілуін мақұлдау туралы шешімді қабылдады;

2015 жылғы 17 шілдеде Топ «КАН Групп» ЖШС-пен 48.321 мың теңгеге «ФН Менеджмент» ЖШС жарғылық капиталына қатысу үлесінің 51%-ын сатып алу-сату шартына қол қойды.

2015 жылғы 30 желтоқсанда Директорлар кеңесі Серіктестіктің Жарғысын және сатып алу-сату шартына Құрылтай шартын мақұлдады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. САТУҒА АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)**

2015 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте сатуға арналған деп жіктелген еншілес ұйымның активтері келесі позициялардан тұрды:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Негізгі құралдар	–	8.060
Материалдық емес активтер	–	3.239
Дебиторлық берешек	–	25.617
Ақша қаражаты мен оның баламалары	–	30.832
Кейінге қалдырылған салық активтері:	–	923
Басқа да активтер	–	30.409
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	–	99.080
Кредиторлық берешек	–	2.364
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	–	89
Басқа да міндеттемелер	–	5.592
Сатуға арналған активтермен тікелей байланысты міндеттемелер	–	8.045

2016 жылғы 15 қаңтарда «ФН Менеджмент» ЖШС-ке қатысу үлесінің 51%-ның сатылуына орай әділет органдарында меншік құқықтары қайта тіркелді.

Қайта тіркелгеннен кейін «ФН Менеджмент» ЖШС-ке қатысу үлесінің 51% арналған меншік құқықтары, инвестиция қауымдасқан ұйымға салынған инвестиция ретінде ескеріледі.

14. ҚАУЫМДАСҚАН ҰЙЫМҒА ИНВЕСТИЦИЯ

Топтың «ФН Менеджмент» ЖШС компаниясының жарғылық капиталында 49% қатысу үлесі бар. «ФН Менеджмент» ЖШС (бұдан әрі – «ФН Менеджмент») қызметінің негізгі орны және тіркеуге алынған елі Қазақстан Республикасы болып табылады. ФН Менеджмент негізгі қызметі жылжымайтын мүлікті басқару болып табылады. Төменде келтірілген кестеде ФН Менеджмент туралы жалпы қаржылық ақпарат қамтылған.

Төмендегі кестеде 2016 жылғы инвестицияларда болған қозғалыс көрсетілген:

Мың теңгемен	2016 жыл
1 қаңтарға арналған сальдо	–
Қосымша салымдар	–
Шығу	–
Қауымдасқан кәсіпорындарды сатып алу	46.434
Бақылаудан айырылу	–
Пайдадағы үлес, нетто	(2.793)
Инвестициялардың құнсыздануы	–
Басқа да өзгерістер	–
31 желтоқсанға сальдо	43.641

Төменде қаржылық есептілікке негізделген елеулі емес қауымдасқан компания туралы жалпылама қаржы ақпараты көрсетілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Ұзақ мерзімді активтер	6.493	–
Қысқа мерзімді активтер	94.935	–
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	–	–
Қысқа мерзімді міндеттемелер	12.365	–
Капитал		
Иелік ету үлесі	49%	–
Кезең соңына таза активтер	89.063	–
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	43.641	–

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**14. ҚАУЫМДАСҚАН ҰЙЫМҒА ИНВЕСТИЦИЯ (жалғасы)**

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	270.725	—
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы зиян /пайда	(5.700)	—
Басқа да жиынтық кіріс	—	—
Жалпы жиынтық кіріс	—	—
Залалдардағы танылмаған үлес	—	—

15. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

Мың теңгемен	Дайын жылжымайтын мүлік объектілері	Жер учаскелері	Аяқталмаған құрылыс	Басқасы	Жиыны
2014 жылдың 31 желтоқсанына	9.069.522	613.661	1.695.624	—	11.378.807
Жылжымайтын мүлікті сатып алу			87.218	—	87.218
Дайын жылжымайтын мүлік объектілерін берілген аванстардан аудару (9-ескертпе)	20.890.368	—	—	—	20.890.368
Сатуға арналған жылжымайтын мүліктен ауыстырылғаны (8-ескертпе)	477.687	—	—	—	477.687
Қаржылық жалдауға берілді	(21.479.579)	—	—	—	(21.479.579)
Қаржылық жалдаушартын бұзу	95.690	—	—	—	95.690
Басқа да сатып алулар	—	—	5.660	—	5.660
2015 жылдың 31 желтоқсанына	9.053.688	613.661	1.788.502	—	11.455.851
Жылжымайтын мүлікті сатып алу	9.617	—	81.355	—	90.972
Дайын жылжымайтын мүлік объектілерін берілген аванстардан аудару (9-ескертпе)	2.122.768	—	1.214.400	—	3.337.168
Аяқталмаған құрылыстан аударылғаны	1.945.455	—	(1.945.455)	—	—
Сатуға арналған жылжымайтын мүліктен ауыстырылғаны (8-ескертпе)	905.136	—	—	—	905.136
Аяқталмаған құрылысты өткізу	—	—	(371.634)	—	(371.634)
Қаржылық жалдауға берілді	(6.458.554)	—	—	—	(6.458.554)
Қаржылық жалдаушартын бұзу	41.070	—	—	—	41.070
Ішкі ауыстырулар	—	43	(14.411)	14.368	—
Берілген қарыздарға аударылғаны (17-ескертпе)	—	(613.704)	—	—	(613.704)
Басқа да сатып алулар	—	—	—	57.388	57.388
2016 жылдың 31 желтоқсанына	7.619.180	—	752.757	71.756	8.443.693

Аяқталмаған құрылысқа құрылыс процесіндегі, бірақ әлі одан кейінгі пайдалануға дайын емес активтер кіреді және негізінен қаржылық жалдауға одан кейін тапсыруға арналған салынып жатқан жылжымайтын мүлікпен білдірілген.

Басқа да ұзақ мерзімді активтерге Топ қаржылық жалға келешекте беру үшін не болмаса Топтың оларды одан кейін пайдалану бойынша белгілі бір жоспарлары болмаған балансқа қабылданған активтер кіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**15. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР (жалғасы)**

2016 жылы Топ «Асыл Арман», «Тараз қ. Екі 25-пәтерлі үй», «Современный», «Шығыс» және «Хан Тәңірі» тұрғын үй кешендеріндегі пәтерлер мен коммерциялық үй-жайларды Топтың бұл жылжымайтын мүлікті бір жылдың ішінде сату ниетіне орай 154.009 мың теңге мөлшерінде сатуға арналған жылжымайтын мүлікке аударды.

Аяқталмаған құрылыс -Өскемен, Ақтау мен Астана қалаларындағы аяқталмаған тұрғын үй кешенінің объектісін білдіреді, мұндайда Топ тапсырыс беруші болып табылады. Пайдалануға күтілетін беру мерзімі – 2017 жыл.

16. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Сауда дебиторлық берешек	397.746	50.815
Минусы: құнсызданурезерві	(8.730)	(8.730)
	389.016	42.085

Топтың сауда дебиторлық берешегі тұрғын және коммерциялық үй-жайларды операциялық жалға беруден, тікелей сатудан және өткізуден болған дебиторлық берешекті білдіреді. 2016 жылы Топ «Өңірлерді дамыту бағдарламасы-2020» бағдарламасының шеңберінде «Асыл Арман», «Хан-Тәңірі», «Современный», «Шығыс» және Тараз қ. «Екі 25-пәтерлі тұрғын үй» тұрғын үй кешендерінде тұрғын үй-жайларды және № 36 көше бойындағы Көппәтерлі үй ТК өткізді.

Сауда дебиторлық берешек мерзімі өткен және құнсызданған болып табылмайды. 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына дебиторлық берешек теңгемен көрсетілген.

	Барлығы	Мерзімі өтеген және құнсызданбаған	Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	30 -60 күн	61 -90 күн	91 -120 күн	> 120 күн
2016 жылдың 31 желтоқсанына	389.016	389.016	–	–	–	–	–
2015 жылдың 31 желтоқсанына	42.085	42.085	–	–	–	–	–

2016 жылы құнсыздану резервінің қозғалысында өзгерістер болған жоқ.

17. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
«Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС-не берілген қарыз	11.313.062	10.586.290
Басқа компанияларға берілген қарыз	1.082.299	468.649
Минусы: құнсызданурезерві	(1.082.299)	(468.649)
	11.313.062	10.586.290

«Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС-пен 2012 жылғы 6 сәуірде жасалған «Акцент» ТК құрылысына инвестициялау шартына және 2013 жылғы 12 тамыздағы пәтерлерді сату туралы келісімге сай Топ объектілерді сату құқығы үшін сыйақыны есептей отырып құрылыстың қаржыландыруын ұсынды. Инвестициялау шартының талаптарына сәйкес Топ жылжымайтын мүлік объектісінің құрылысы барысында 11.114.252 мың теңге сомасына аванстық төлемдерді жасады. 2016 жылғы 31 желтоқсанға дисконтталған сома 11.257.275 мың теңге құрады.

«Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС Бас компанияның алдындағы 2010 жылғы 3 наурыздағы несие шарты бойынша «Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС ЖШС-ке берілген өткізу және берешек құқығы үшін есептелген сыйлықақымен бірге пәтерлердің негізгі құнын кейіннен өтеу мақсатында объектіні еркін бағамен сату құқығына ие болды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**17. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР (жалғасы)**

2014 жылғы желтоқсанда Топ және «Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС жол беру туралы келісге қолдарын қойды, соған сай «Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС өз міндеттемелерін толық орындау есебінен 2015 жылдың соңына дейін 11.114.252 мың теңге сомасында ақша қаражатын, сондай-ақ 5% мөлшерлемесімен 1.426.232 мың теңге сомасында сыйақыны төлейді. Осы келісім бойынша ақының төленуіне Түріктік «Sekerbank» акционерлік қоғамы кепілдігін берді. Тиісінше, Топ қаржыландыру сомасын құрылыс компанияларына қарызға берілген аванстардан қайта жіктеді. Мойындау сәтіне бұл қаржы құралы 8,2% мөлшерлемесі бойынша дисконтталған қарыз бойынша келешек ақша ағындарына тең болатын әділ құны бойынша ескеріледі, бұл Қазақстанда құрылыс объектілерін қаржыландыру бойынша нарықтық мөлшерлемені білдіреді.

2015 жылғы қазанда «Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС-тің міндеттемелерін өтеу талаптарының өзгеруіне орай, Топ жаңа құрылысқа және 11,3% құраған әділ құны бойынша қарызды мойындау үшін қайта құруға берілген несиелер бойынша дисконттау мөлшерлемесін қайта қарады. Нәтижесінде, 2015 жылы қаржыландырудың номиналды құны мен оның әділ құны арасындағы 2.534.007 мың теңге сомасындағы айырма жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте өзіндік құн құрамында пайыздық шығыстар ретінде көрсетілді. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланбаған дисконт сомасы 1.746.632 мың теңге болды (2015: 2.386.705 мың теңге). 2016 жылғы дисконт амортизациясының сомасы 640.073 мың теңге болды (26-ескертеме).

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген қарыздарға «Каспий даму орталығы» ЖШС-тің - 613.704 мың теңге, «Өмірзақ & Ко» ЖШС-тің - 296.724 мың теңге, «Капиталстройсервис» ЖШС-тің 144.889 мың теңге және «Альянсстройинвест» ЖШС-тің 26.983 мың теңге сомасындағы берешек жатады (2015: «Өмірзақ & Ко» ЖШС - 296.778 мың теңге, «Альянсстройинвест» ЖШС 26.983 мың теңге және «Капиталстройсервис» ЖШС 144.889 мың теңге).

2010 жылғы қарашада Топ пен «Каспий даму орталығы» ЖШС-тің арасында Каспий энергетикалық Хаб жобасын іске асыру мақсатында 900.000 мың теңге мөлшерінде уақытша қаржылай көмекті беру туралы келісімге қол қойылды. Топ «Каспий даму орталығы» ЖШС-тің «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ алдында борышты өтеу ретінде 557.873 мың теңге мөлшеріндегі соманы аударды.

«Каспий даму орталығы» ЖШС-тің тарапынан шарт бойынша міндеттемелер орындалмады және Топ пен «Каспий даму орталығы» ЖШС-тің арасында кері қайтару туралы келісімге қол қойылды, соған сай Топ «Каспий даму орталығы» ЖШС-тен 613.704 мың теңге сомаға жер учаскелерін қабылдап алады.

Дегенмен, 2012 жылғы желтоқсанда Ақтау қ. Мамандандырылған ауданаралық экономикалық соты Ақтау қ. Прокуратурасының шағым өтінішінің негізінде жер учаскелерінің берілуін заңсыз деп тапты. Топ ҚР Жоғарғы сотының Қадағалау инстанциясында шешімге шағым түсірді, бірақ Топ талаптары қанағаттандырылмады. 2016 жылдың ішінде Топ 613.704 мың теңге сомаға 100% резервті құрды.

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына берілген қарыздар теңгемен көрсетілген.

Берілген қарыздар бойынша құнсыздану резервінің қозғалысы былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Жыл басында	468.649	475.913
Қалпына келтіру	(54)	(7.264)
Есептеу	613.704	—
Жыл соңына	1.082.299	468.649

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. АҒЫМДАҒЫ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ**

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Сатуға арналған қолда бар қаржы активтері.	2.277.324	2.540.120
Қаржылық жал бойынша берешек (10-ескертпе)	1.894.091	1.585.861
Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландыру (10-ескертпе)	165.629	165.629
Басқасы	154.975	169.250
	4.492.019	4.460.860
Минусы: құнсыздану резерві	—	—
	4.492.019	4.460.860

Сату үшін қолда бар қаржы активтері жылдық 6,7% -ға дейінгі сыйақы мөлшерлемесі бар мемлекеттік облигацияларды білдіреді. 2016 жылы мемлекеттік облигациялар бойынша өткізілмеген шығыстар 266.843 мың теңге (2015 жылы: 124.493 мың теңге) болды. 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына ағымдағы қаржы активтері теңгемен көрсетілген.

19. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Қысқа мерзімді депозиттер	3.095.000	5.000.000
Банктердегі шоттар	36.609.262	14.682.123
	39.704.262	19.682.123

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына ақша қаражаты мен оның баламаларына теңгемен банктердегі ағымдағы шоттар кірді. Ағымдағы банк шоттарындағы ақша қалдықтарына 2,5%-дан 10% дейінгі түрлі мөлшерлемелер бойынша пайыздар есептеледі.

Қысқа мерзімді депозиттерге екінші деңгейдегі банктерде 10,5-11,95% пайыздық мөлшерлемен орналастырылған өтеу мерзімі 3 айдан аспайтын депозиттер кіреді.

20. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ

Топтың жарғылық капиталын толығымен Бас компания төледі және 16.247.541 жай акциядан тұрады: номиналды құны 1.000 теңге болатын 15.000.000 дана, номиналды құны 4.000 теңге болатын 1.247.540 дана және номиналды құны 2.490 теңге болатын бір акция.

Қосымша төленген капитал

21-ескертпеде ашылып көрсетілгендей, 2009 және 2010 жылдары Топ Бас компаниядан қарыз алды. Компания ұқсас шарттары бар мемлекеттік облигациялар бойынша транштарды алу күніне кірістілік мөлшерлемелерін қолдана отырып алынған соманы дисконттады. Тиісінше, 11.356.866 мың теңге жалпы сомасындағы алынған қаражат сомалары мен олардың әділ құны арасындағы айырма қосымша төленген капитал ретінде көрсетілді. Бас компанияның талабы бойынша қарыз қаражатын мерзімінен бұрын өтеу кезінде қарыздар қайта қаралған тиімді пайыздық мөлшерлемелер бойынша қайта есептелді және 7.919.621 мың теңге (2011 жылы 3.744.974 мың теңге және 2012 жылы 4.174.647 мың теңге) сомасындағы амортизацияланбай қалған дисконт сомасы капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қарыз шарттарының өзгеру нәтижесі ретінде қосымша төленген капиталдың азаюы ретінде танылды. 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына амортизацияланбай қалған дисконт 3.437.245 мың теңгені құрады.

Дивидендтер

2016 жылы Топ өзінің жай акциялары бойынша 220.079 мың теңге сомасына дивидендтерді жариялап, төледі (2015 жылы: 259.943 мың теңге).

Сату үшін қолда бар құралдарды қайта бағалау резерві

Сату үшін қолда бар қайта бағалау резерві сату үшін қолда бар қаржы активтерінің әділ құнындағы өзгерістерді көрсету үшін пайдаланылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. БАС КОМПАНИЯДАН АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР**

<i>Мың теңгемен</i>	% мөлшерлеме	Өтеу	2016 жыл	2015 жыл
№ 1 несие желісі	0,02-2%	2024 жыл		
Кезең басындағы қалдық			40.884.744	45.406.713
Есептелген пайыздар			711.424	846.173
Төлемдер			(20.518.451)	(5.368.142)
Кезең соңындағы қалдық			21.077.717	40.884.744
№ 2 несие желісі	2,0%	2022 жыл		
Кезең басындағы қалдық			4.000.000	4.666.667
Есептелген пайыздар			55.796	86.481
Төлемдер			(4.055.796)	(753.148)
Кезең соңындағы қалдық			—	4.000.000
№ 3 несие желісі	2,0%	2022 жыл		
Кезең басындағы қалдық			55.816.713	46.938.000
Қарыз алу			20.802.330	8.878.713
Есептелген пайыздар			1.323.580	1.051.455
Төлемдер			(5.614.817)	(1.051.455)
Кезең соңындағы қалдық			72.327.806	55.816.713
№ 4 несие желісі	2,0%	2018 жыл		
Кезең басындағы қалдық			—	—
Қарыз алу			29.000.000	—
Есептелген пайыздар			178.644	—
Төлемдер			(178.644)	—
Кезең соңындағы қалдық			29.000.000	—
№ 5 несие желісі	0,15%	2025 жыл		
Кезең басындағы қалдық			—	—
Қарыз алу			42.875.500	—
Есептелген пайыздар			26.261	—
Дисконт			(23.706.680)	—
Дисконт амортизациясы			675.653	—
Төленген пайыздар			(10.183)	—
Кезең соңындағы қалдық			19.860.551	—
Қаржылық көмек (15-ескертпе)	0%	2017 жыл		
Кезең басындағы қалдық			3.300.000	3.300.000
Қарыздар алу			—	—
Қарыздарды өтеу			(3.300.000)	—
Кезең соңындағы қалдық			—	3.300.000
			142.266.074	104.001.457
Қарыздардың ағымдағы бөлігі			122.421.602	104.001.457
Қарыздардың ұзақ мерзімді бөлігі			19.844.472	—

№ 1 несие желісі

Мұндай несие желісі 2009 жылы аяқталған объектілердегі немесе салынып жатқан тұрғын үй құрылысы объектілеріндегі тұрғын үй және тұрғын емес үй-жайларды сатып алу үшін 225 миллиард теңге бастапқы жалпы сомасымен және негізгі борышты төлеу бойынша үш жылдық жеңілдік кезеңімен ашылды. 2010 жылдың тамызында несие желісінің бастапқы сомасы 155 миллиард теңгеге дейін азайтылды. Сондай-ақ несие желісінің пайыздық мөлшерлемесі де қайта қаралып, алынған күннен бастап алғашқы екі жылдың ішінде жылдық 0,02% мөлшерінде және кейінгі жылдары жылдық 2% мөлшерінде белгіленді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. БАС КОМПАНИЯДАН АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****№ 1 несие желісі (жалғасы)**

Мойындау күніне (2010 жыл) Топ транштарды алу күніне ұқсас мемлекеттік облигациялар бойынша кірістілік мөлшерлемелерін қолдана отырып алынған соманы дисконттады. Тиісінше, алынған қаражат сомалары мен олардың әділ құны арасындағы айырма ретінде көрсетілген дисконт қосымша төленген капиталдың құрамында көрсетілді. 2012 жылы қарыз қаражатын мерзімінен бұрын өтеу кезінде қарыздар қайта қаралған тиімді пайыздық мөлшерлемелер бойынша қайта есептелді және 4.174.647 мың теңге сомасындағы амортизацияланбай қалған дисконт сомасы капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қарыз шарттарының өзгеру нәтижесі ретінде қосымша төленген капиталдың азаюы ретінде танылды. 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына амортизацияланбай қалған дисконт 3.437.245 мың теңгені құрады.

2013 жылдың желтоқсанында несие желісінің шарттарына қосымша өзгерістер енгізілді. Бас компанияның кез келген сәтте несие желісінің шеңберінде берілген транштарды мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығы елеулі өзгеріс болып табылады.

2016 жылы Топ 20.033.512 мың теңге сомасында қарыздың қысқа мерзімді бөлігін және 484.939 мың теңге сомасында пайыздарды мерзімінен бұрын өтеді. Дағдарысқа қарсы бағдарламаның аяқталуына байланысты Топ бұл несие желісінің шеңберінде қосымша міндеттемелерді қабылдауды жоспарлап отырған жоқ.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таңдалған қаражаттың қалдықтары бойынша пайыздық мөлшерлемелер жылдық 2% (2015: 2,00%) болды. Пайыздар жарты жылдық негізде төленеді.

№ 2 несие желісі

Мұндай несие желісі 2012 жылы 17.100.000 мың теңге жалпы сомасына Қазақстан Республикасында 2011-2014 жылдарға арналған Тұрғын үй құрылысы бағдарламасының шеңберінде Астана және Шымкент қалаларында пилот жобаларын қаржыландыруға ашылды. Шарт талаптарына сай Бас компания берілген қаражаттың төленуін мерзімінен бұрын талап етуге құқылы. Пайыздар жартыжылдық негізде төленеді. Несие желісінің шеңберінде 5.000.000 мың теңге сомасында несие қаражаты алынды. Топ бұдан әрі пилоттық жобаларды іске асыруды жоспарлап отырған жоқ, несие желісінің игерілмей қалған қаражатын Бас компания басқа жобаларға қайта бөліп берді.

2016 жылғы қыркүйекте несие толығымен мерзімінен бұрын өтелді.

№ 3 несие желісі

Мұндай несие желісі 2012 жылы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 21 маусымдағы № 821 қаулысымен бекітілген «Өңірлерді дамыту бағдарламасы-2020» Бағдарламасының шеңберінде тұрғын үй құрылысының жобаларын қаржыландыруға 99.053.000 мың теңге жалпы сомаға ашылды. Шарт талаптарына сай Бас компания берілген қаражаттың төленуін мерзімінен бұрын талап етуге құқылы. Пайыздар жыл сайынғы негізде төленеді. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы несие желісі бойынша игерілмей қалған ақша қаражатының қалдығы 22.433.957 мың теңгені құрайды.

№ 4 несие желісі

2016 жылы Топ жылдық 2% сыйақы мөлшерлемесімен 18 ай мерзімге «Жасыл квартал» әкімшілік-тұрғын үй кешенінің құрылысы бойынша жобаны қаржыландыруға 29.000.000 мың теңге жалпы сомаға несие шартын жасады. Шарт талаптарына сай Бас компания берілген қаражаттың төленуін мерзімінен бұрын талап етуге құқылы. 2016 жылдың ішінде Топ қарыздың бүкіл сомасын алып, 178.644 мың теңге сомасына пайыздарды төледі.

№ 5 несие желісі

2016 жылы Топ коммерциялық тұрғын-үйлерді жеке меншік тұрғызушыларды қолдау бөлігінде «Нұрлы жол» Мемлекеттік инфрақұрылымды дамыту бағдарламасының қатысушысы болды. Бұл бағдарламаға сай Топ Бас компаниядан жылдық 0,15% пайыздық мөлшерлемен 2026 жылға дейінгі мерзімге 97 миллиард теңге мөлшерінде қарыз алды. Алынған қарыз Топқа нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеме бойынша берілгендіктен, бұл қарыз әділ құны бойынша берілу күніне бағаланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. БАС КОМПАНИЯДАН АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****№ 5 несие желісі (жалғасы)**

2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ осы бағдарламаның шеңберінде 42.875.500 мың теңге мөлшерінде қарыз алды, бастапқы дисконт 23.706.680 мың теңге болды және келешек кезеңдер кірістерінің құрамында танылды, солардың 4.326.492 мың теңгесі мемлекеттік субсидиялаудан түскен кірістер ретінде танылды. (25-ескерту). 2016 жылғы дисконт амортизациясының сомасы 675.653 мың теңге болды (2015 жылы: нөл) (27-ескерту).

Барлық түскен қаражат кепілдік берілмеген және кепілсіз негізде алынды.

Қаржылай көмек

2014 жылғы желтоқсанда Топ «Жасыл квартал» жобасын кейіннен қаржыландыру және іске асыру үшін «Ехро Village» ЖШС-тің несиесі бойынша қамтамасыз ету ретінде пайдаланылатын екінші деңгейдегі банктердің ағымдағы шоттарында ақша қаражатын орналастыру мақсатында Бас компаниямен 2014 жылғы 31 желтоқсанда «СК Девелопмент» ЖШС үшін 3.300.000 мың теңге мөлшерінде уақытша қаржылай көмекті беру туралы шартқа қол қойды. 2016 жылғы 31 желтоқсанға Бас компанияның алдындағы қаржылай көмекті Топ толығымен өтеді.

22. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Кепілдік төлемдері	1.574.648	1.397.660
	1.574.648	1.397.660

Жалға алушылар Топтың қаржылық жалдау шарттары бойынша міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз ету ретінде салатын кепілдік төлемдері. Топ кепілдік төлемдерін жалға алушылардың жалдау мерзімінің соңында қаржылық жалдау шарттары бойынша міндеттемелерін өтеу үшін пайдаланады.

23. КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына кредиторлық берешекке Топтың операциялық қызметі үшін тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді жеткізушілердің алдындағы берешек кірді. Кредиторлық берешек теңгемен көрсетілген және пайызсыз болып табылады.

24. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
«Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС-тің операторлық қызметтері бойынша төлемдер	191.557	192.473
Кепілдік берілген төлемдер бойынша міндеттемелер	174.524	123.511
Жалақы бойынша берешек	153.409	149.338
Табыс салығынан басқа, салықтар бойынша берешек	71.799	52.665
Алынған аванстар	39.839	50.920
Келешек кезеңдер кірістері	15.306	15.306
Өзге ағымдағы міндеттемелер	409.275	216.955
	1.055.709	801.168

Кепілдікті төлемдер бойынша міндеттемелер Топтың бұл қаражатты объектілер пайдалануға берілгеннен кейін бір жыл өткен соң объектілердің құрылысын аяқтаған құрылыс ұйымдарына төлеу міндеттемесін білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**25. КЕЛЕШЕК КЕЗЕҢДЕРДІҢ КІРІСТЕРІ**

Келешек кезеңдердің кірістері «Нұрлы жол» Мемлекеттік инфрақұрылымды дамыту бағдарламасын іске асыру шеңберінде коммерциялық тұрғын-үйлерді жеке меншік тұрғызушыларды қолдауға жылдық 0,15% сыйақы мөлшерлемесімен 10 жылға дейінгі мерзімге берілетін мемлекеттік субсидияларды білдіреді (21-ескерту). Бастапқы мойындау кезінде алынған қарыз бойынша дисконт келешек кезеңдердің кірістері ретінде ескеріледі.

2016 жылы Топ дисконт амортизациясының дисконтын 4.326.492 мың теңге сомаға (2015 жыл: нөл) мемлекеттік субсидиядан түскен кіріс ретінде мойындады (21-ескерту).

26. КІРІСТЕР

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Қаржылық жалға беруден түскен кіріс	4.087.695	2.140.236
Дайын тұрғын және коммерциялық жылжымайтын мүлік объектілерін сатудан түскен кіріс	3.954.439	2.869.531
Дисконт амортизациясы (10, 17-ескерту)	1.618.930	583.465
Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландырудан болған пайыздық кіріс	908.575	505.922
Аяқталмаған құрылысты іске асырудан түскен кіріс	829.979	—
Мүлікті басқару үшін сыйақы	304.307	61.955
Операциялық жалдаудан түскен кірістер	289.852	324.737
Басқа да кірістер	867.836	432.446
	12.861.613	6.918.292

2016 жылы дайын тұрғын және коммерциялық жылжымайтын мүлік объектілерін сатудан түскен кірістерге «Өңірлерді дамыту бағдарламасы-2020» бағдарламасының шеңберінде 3.917.990 мың теңге сомасында Алматы, Астана және Тараз қалаларында тұрғын үй-жайларды (пәтерлерді) сатудан, сондай-ақ 36.449 мың теңге сомасында паркінгтер мен коммерциялық үй-жайларды сатудан түскен кірістер жатады.

2016 жылы Топ Қызылорда қаласында «Береке KZ» ЖШС-тің аяқталмаған құрылысын 829.979 мың теңгеге іске асырды.

27. ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Берілген қарыз бойынша дисконтты мойындау (10-ескерту)	6.806.459	2.540.606
Өткізілген тұрғын және коммерциялық жылжымайтын мүліктің өзіндік құны (8-ескерту)	3.038.519	2.385.527
Өткізілген аяқталмаған құрылыстың өзіндік құны	803.975	—
Дисконт амортизациясы (21-ескерту)	675.653	—
Операциялық салықтар	596.835	237.856
Пайыздық шығыстар	426.567	226.485
Жылжымайтын мүлік объектілеріне қызмет көрсету	324.991	22.622
Тозу және амортизация	84.605	4.462
Басқасы	19.824	82.488
	12.777.428	5.500.046

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР**

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Жалақы және тиісті салықтар	854.373	1.025.504
Кәсіби қызметтер	115.746	161.874
Тозу және амортизация	87.820	170.079
Қосылған құн салығы бойынша шығыстар	83.530	37.382
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	51.350	9.926
Директорлар кеңесін ұстау бойынша шығыстар	50.998	31.766
Ғимаратты күтіп ұстау бойынша шығыстар	46.452	158.215
Жалдау	19.125	37.427
Басқа да салықтар және бюджетке төленетін міндетті төлемдер	15.607	117.510
Жарнама және жарияланымдар	15.083	17.723
Іссапар шығыстары	13.656	15.287
Байланыс	10.570	13.432
Материалдар	9.374	10.464
Банк комиссиялары	3.647	4.871
Басқасы	68.431	79.540
	1.445.762	1.891.000

29. ҚАРЖЫЛАНДЫРУДАН ТҮСКЕН КІРІСТЕР/ (ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ШЫҒЫСТАРЫ)

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Қаржыландырудан болған кірістер		
Банктік депозиттер мен ағымдағы банктік шоттар бойынша пайыздық кіріс	6.832.366	4.114.249
Мемлекеттік облигациялар бойынша кіріс	166.397	166.159
Басқа	—	34.298
	6.998.763	4.314.706
Қаржыландыру шығыстары		
Бас компаниядан алынған қарыздар бойынша пайыздық шығыстар	(1.869.138)	(1.758.362)
Опционның әділ құнының өзгеруінен болған шығын	(372)	(26.141)
	(1.869.510)	(1.784.503)

30. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2016 және 2015 жылдардағы табыс салығы бойынша шығыстар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	1.807.800	821.153
Алдыңғы кезеңдер үшін кейінге қалдырылған табыс салығын түзету	—	(48.981)
Уақытша айырмалардың туындауының және қайтарылуының нәтижесінде кейінге қалдырылған салық бойынша жеңілдік	(6.844)	(4.376)
	1.800.956	767.796

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Төменде 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына табыс салығы бойынша шығыстармен бірге ресми белгіленген мөлшерлеме бойынша салық салынғанға дейінгі бухгалтерлік кіріске қолданылатын табыс салығы бойынша шығыстарды салыстырып тексеру берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Салық салынғанға дейінгі пайда	5.890.223	2.234.986
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
20% салықтың ресми мөлшерлемесі бойынша есептелген табыс салығы	1.178.045	446.997
Мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша кірістер	(33.280)	(30.753)
Берілген қарыздар бойынша дисконтты тану	1.361.292	508.121
Алынған қарыз бойынша амортизация	135.130	–
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу	324.845	–
Субсидиялаудан болған кіріс	(865.298)	–
Қаржы құралдары бойынша дисконт амортизациясы	(323.786)	(116.693)
Алдыңғы кезеңдер үшін кейінге қалдырылған салықты түзету	–	(48.981)
Басқа да есептен шығарылмайтын шығыстар	24.008	9.105
	1.800.956	767.796

31 желтоқсанға кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелердің компоненттері төмендегідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп		Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	
	2016 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2015 жыл
Кейінге қалдырылған салық активтері				
Берілген қарыздар, ағымдағы қаржы активтері мен дебиторлық берешек	218.206	95.476	122.730	(1.650)
Салықтар	1.645	1.144	501	(239)
Келешек кезеңдер кірістері	39.797	42.858	(3.061)	42.858
Басқасы	35.616	46.730	(11.114)	14.674
	295.264	186.208	109.056	55.643
Міндеттемелерге қарсы есепке алынған кейінге қалдырылған салық активтері	(295.264)	(186.208)	(109.056)	(55.643)
Кейінге қалдырылған салық активтері	–	–		
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері				
Негізгі құралдар	(409.839)	(390.405)	(19.434)	(2.286)
Берілген қарыздар бойынша күтілетін сыйақылар	(82.778)	–	(82.778)	–
	(492.617)	(390.405)	(102.212)	(2.286)
Міндеттемелерге қарсы есепке алынған кейінге қалдырылған салық активтері	295.264	186.208	109.056	55.643
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(197.353)	(204.197)		
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза жеңілдік			6.844	53.357

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелерін салыстыру:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
1 қаңтарға арналған сальдо	204.197	257.554
Алдыңғы кезеңдер үшін кейінге қалдырылған салықты түзету	–	(48.981)
Пайда немесе залал құрамында мойындалған есепті жыл үшін табыс салығы бойынша жеңілдік	(6.844)	(4.376)
31 желтоқсанға сальдо	197.353	204.197

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың кейінге қалдырылған мойындалмаған салық активтері болмады.

31. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР

«Бас компания бақылайтын кәсіпорындар» санатына Бас компания бақылайтын ұйымдар кіреді.

Байланысты тараптармен операциялар тараптардың арасында келісілген шарттарда жасалды. Сатып алу және сату бойынша транзакциялар нарықтық шарттар бойынша жасалды. Жыл соңына өтелмеген қалдықтардың қамтамасыз етуі жоқ, олар қысқа мерзімді болып табылады, ал есеп айырысулар, төменде сипатталған жағдайларды қоспағанда, ақшалай жасалады.

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына Топ байланысты тараптардың дебиторлық берешегінің құнсыздануын көрсетпеді. Мұндай бағалау әрбір қаржы жылы байланысты тараптың қаржылық жағдайын және оның қызметі жүзеге асырылған нарықты тексеру арқылы жасалды.

2016 және 2015 жылдар үшін байланысты тараптармен негізгі мәмілелер төменде көрсетілген.

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Бас компания бақылайтын ұйымдар		
Банктердегі депозиттер бойынша есептелген сыйақы	–	–
Операциялық жалдаудан түскен кірістер	21.148	–
Байланысты тараптарға сатулар	226.584	–
	247.732	–

Жоғарыда көрсетілген тармақтардың нәтижесінде Топтың 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша байланысты тараптарға алынуға жататын / (төленетін) келесі сомалары болды:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Бас компания бақылайтын ұйымдар		
Сауда дебиторлық берешек	100	100
Кредиторлық берешек	(3.001)	(1.834)

Бас компаниядан алынған қарыздар

Бас компаниядан алынған қарыздың егжей-тегжейі 21-ескертпеде ашылып көрсетілген.

Негізші басқарушы персоналға төленетін сыйақы

2016 жылы негізгі басқарушы персонал сегіз адамды құрады (2015: он бес адам). Еңбекақы бойынша шығындарға енгізілген, негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақының жалпы сомасы есепті кезең бойынша 139.840 мың теңгені құрады (2015 жыл: 215.583 мың теңге). Негізгі басқарушы персоналға берілетін сыйақыға жыл қорытындылары бойынша жалақы мен сыйлықақы кіреді.

Топтың негізгі басқарушы қызметкерлердің мүшелеріне қатысты байланысты тараптарды анықтау үшін қосымша бақылау рәсімдерін жасады. Мұндай рәсімдердің нәтижесінде басқарушы қызметкерлер арқылы байланыстылық анықталмады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР****Шарттық міндеттемелер**

2016 жылдың 31 желтоқсанына Топтың құрылыс компаниялармен жасалған шарттары бойынша 73.739.216 мың теңге (2015 жылы: 8.666.393 мың теңге) жалпы сомаға шартты міндеттемелері болды.

«Жасыл квартал» жобасы

10-ескертеде көрсетілгендей, Топ 2013 жылғы желтоқсанда «BI Corporation» ЖШС-пен «Жасыл квартал» жобасын бірлесіп іске асыру туралы шартты жасады. Жасалған шартқа сай Топ 44 миллиард теңге жалпы сомаға Жобаны қаржыландырады, оның ішінде Топтың меншікті қаражатын 15 миллиард теңге құрайды.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 30.800.000 мың теңге сомасында бұл Жобаны қаржыландырды. Топ 2017 жылдың ішінде қалған қаржыландыруды жүзеге асыруға ниеттеніп отыр.

Салық салу

Қазақстандық салық заңдары мен нормативтік-құқықтық актілер үздіксіз өзгерістер мен түрлі түсіндірмелердің нысаны болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасында пікір сәйкессіздігі жиі болады. Қазақстанда қолданылатын заңдар негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі біршама катал. Айыппұл санкцияларына, негізінен қосымша есептелген салық сомасының 50% мөлшеріндегі айыппұл және Қазақстанның Ұлттық банкімен белгіленген, 2,5-ке көбейтілген қайта қаржыландыру мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімақы жатады. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары қоса есептелуге жататын салық сомаларынан бірнеше есе артық болуы мүмкін. Қаржылық кезеңдер тексеру жүргізілетін жылдың алдындағы күнтізбелік бес жыл ішінде салық органдары тексеру үшін ашық болып қалады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін. Қазақстандық салық салу жүйесінің екі ұштылығынан, салықтардың, егер олар болған жағдайда айыппұл санкциялары мен өсімақылардың түпкілікті сомасы қазіргі кезеңге жатқызылған және 2016 жылғы 31 желтоқсанға есептелген шығындар сомасынан асып кетуі мүмкін. Басшылық 2016 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнаманы талқылау сәйкес болып табылады және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көзделгендерді немесе басқа да тәсілмен ашылған жағдайларды қоспағанда, Топтың салықтар бойынша ұстанымы расталады деген мүмкіндік бар деп есептейді.

33. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелеріне Бас компаниядан алынған қарыздар, кредиторлық берешек және басқа да ағымдағы міндеттемелер жатады. Аталған қаржылық міндеттемелер негізінен Топтың операциялық қызметін қаржыландыруға тарту үшін пайдаланылып отыр. Топтың ақша қаражаты мен оның баламалары, қаржылық жалдау бойынша берешек, сауда дебиторлық берешек, банктік депозиттер мен мемлекеттік облигациялар сияқты түрлі қаржылық активтері бар.

Осы қаржы құралдары бойынша туындайтын негізгі тәуекелдерге өтімділік тәуекелі мен несие тәуекелі жатады.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Топта қаржылық міндеттемелерге байланысты міндеттемелерді өтеуге қажетті қаражат алуда туындайтын қиындықтар. Өтімділік тәуекелі активтерді олардың әділ құнына жақын баға бойынша уақытылы сатуға қабілетсіздігі салдарынан туындауы мүмкін.

Топ өтімді қаражаттар қажеттілігін үнемі қадағалап отырады және басшылық кез келген орын алатын міндеттемелерді орындау үшін жеткілікті болатын көлемде қаражатпен қамтамасыз етеді. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ағымдағы міндеттемелері оның ағымдағы активтерінен 47.362.524 мың теңгеге (2015: 38.345.610 мың теңге) асты. Мұндай асып түсу негізінен Бас компанияның мұндай қарыздарды мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығына байланысты 122.421.602 мың теңге сомасында Бас компаниядан алынған қарыздарды қысқа мерзімді деп жіктеуден қалыптасты. Басшылық өзінің операциялық қызметін кеңейту арқылы, сондай-ақ Бас компаниядан алынатын қаржыландыру арқылы өтімді құралдардағы мұқтаждықты қамтамасыз етеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекелі (жалғасы)**

Төмендегі кестеде 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына осы міндеттемелерді өтеу мерзімі бөлігіндегі Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша шарттық дисконтталмаған төлемдері туралы қорытынды ақпарат берілген:

	Талап етілгенге дейін	3 айдан кем	3-12 ай	1-5 жыл	астам 5 жыл	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсан						
Бас компаниядан алынған қарыз	121.332.864	–	13.667	1.072.658	42.875.500	165.294.689
Кредиторлық берешек	–	275.924	–	–	–	275.924
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	–	–	790.662	–	–	790.662
	121.332.864	275.924	804.329	1.072.658	42.875.500	166.361.275

	Талап етілгенге дейін	3 айдан кем	3-12 ай	1-5 жыл	астам 5 жыл	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсан						
Бас компаниядан алынған қарыз	104.001.457	–	–	–	–	104.001.457
Кредиторлық берешек	–	145.720	–	–	–	145.720
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	–	–	548.245	–	–	548.245
	104.001.457	145.720	548.245	–	–	104.695.422

Несиелік тәуекел

Топты несиелік тәуекелге нақты ұшырататын қаржы құралдары, негізінен, банк салымдарындағы және ағымдағы банк шоттарындағы ақша қаражатынан, дебиторлық берешектен және берілген қарыздар тұрады. Несиелік тәуекелдің барынша көп мөлшері әрбір қаржылық активтің баланстық құнымен берілген.

Топ өзінің операциялық қызметін және белгілі бір инвестициялық қызметін жүзеге асыру нәтижесінде несиелік тәуекелге ұшырағыш келеді. Инвестициялық қызметті жүзеге асыру барысында Топ, негізінен, қазақстандық банктерде салымдарды орналастырады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Несиелік тәуекел (жалғасы)**

Келесі кестеде құрылған резервтерді шегере отырып «Standard & Poor's» және «Fitch» агенттіктерінің несиелік рейтингтерін пайдалана отырып есепті күнге банктерде орналастырылған ақша қаражаттары, банк депозиттері бойынша сальдо көрсетілген:

Мың теңгемен	Орналасқан жері	Рейтинг		2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
		2016 жыл	2015 жыл		
«АТФ Банк» АҚ	Қазақстан	В/Теріс	В-/Тұрақты	33.001.803	16.989.351
«Нұрбанк» АҚ	Қазақстан	В/Теріс	В/Тұрақты	28.343.114	4.212.084
«Bank RBK» АҚ	Қазақстан	В-/Тұрақты	В-/Оң	16.091.739	4.657.944
«Delta Bank» АҚ	Қазақстан	D	В/Тұрақты	5.000.005	6.921.309
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Қазақстан	В-/Теріс	В-/Теріс	2.143.355	1.796.489
«Қазақстанның Халық банкі» АҚ	Қазақстан	ВВ/Теріс	ВВ/ Тұрақты	1.327.792	2.690.449
«Цеснабанк» АҚ	Қазақстан	В+/Тұрақты	В+/Тұрақты	603.241	117.030
«Forte Bank» АҚ	Қазақстан	В/Тұрақты	В/Тұрақты	194.200	191.461
«ЦентрКредит Банкі» АҚ	Қазақстан	В/Тұрақты	В+/Тұрақты	8.109	5.125.777
«Сбербанк» ЕБ АҚ	Қазақстан	В-/Теріс	В-/Теріс	128	4.017.753
«Еуразиялық Банк» АҚ	Қазақстан	В/Тұрақты	В+/Теріс	39	7.900.000
«Астана Банкі» АҚ	Қазақстан	В/Тұрақты	В/Тұрақты	10	800.000
«Asia Credit Bank» АҚ	Қазақстан	В/Теріс	В-/Тұрақты	1	—
«Қазинвестбанк» АҚ	Қазақстан	D	В-/Тұрақты	—	1.756.285
«Qazaq Bank» АҚ	Қазақстан	В-/Тұрақты	В-/Тұрақты	—	2.000.000
				86.713.536	59.175.932

«Қазинвестбанк» АҚ-ның несиелік тәуекелі

2016 жылғы желтоқсанда Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі «Қазинвестбанк» АҚ бағалы қағаздар нарығында банктік және өзге де операциялар мен қызметті жүзеге асыруға арналған лицензиядан айырды және уақытша әкімшілікті тағайындады (12-ескертуге).

«Delta Bank» АҚ-ның несиелік тәуекелі

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың «Delta Bank» АҚ-да 5.000.000 мың теңге мөлшерінде банк депозиті бар. 2016 жылғы 30 желтоқсанда Standard&Poor's рейтинг агенттігі «Delta Bank» АҚ-ның қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді несиелік рейтингтерін В/В деңгейінен CCC+/C деңгейіне дейін азайтты, содан кейін 2017 жылғы 16 ақпанда – банк облигациялар бойынша өз міндеттемелерін 9.800.000 мың теңге сомаға өтегеннен кейін D/D деңгейіне дейін. 2017 жылғы 23 ақпанда «Delta Bank» АҚ облигациялар бойынша мерзімі өткен міндеттемелерді толығымен өтеді және 2017 жылғы 27 ақпанда банк облигациялардың 18,4 млрд. теңгесін қосымша өтегеннен кейін 45,6 млрд. теңге мөлшерінде қарыз алды.

«Delta Bank» АҚ-ның соңғы жарияланған қаржылық ақпаратының және Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары осы уақытқа дейін, сол сияқты келешекте қолға алған шаралардың негізінде Топ бұл депозиттің құнсыздану резервін құру қазіргі уақытта қажет емес деп есептейді.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдарының тарапынан тұрақты қолдау басшылықтың бұл депозиттің құнсыздануына резервті есептеу қажеттілігінің жоқтығы туралы қорытындысындағы шешуші жорамалдардың бірі болып табылады және басшылықтың бұл қаржылық есептіліктің бекітілу күніне барлық қолжетімді ақпаратты талдауға негізделеді. Егер мұндай қаржылай қолдау көрсетілмеген жағдайда, 5.000.000 мың теңге мөлшеріндегі қалдық құнсыздануы мүмкін.

Қаржы құралдарының әділ құны

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері мемлекеттік борыштық бағалы қағаздардан және үлесті сатып алу құқығынан тұрды. Мұндай қаржы активтері әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құн көздері иерархиясының бөлігінде 1-деңгейге және 3-деңгейге жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)**

Басшылық ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттердің, сауда дебиторлық берешектік, сауда кредиторлық берешектің, банктік овердрафттардың және басқа да қысқа мерзімді міндеттемелердің әділ құны, ең алдымен, мұндай құралдарды өтеудің ұзақ емес мерзімдеріне орай шамамен олардың баланстық құнына тең болатындығын анықтады.

Топ «Expo Village» ЖШС Жобалау компаниясында үлесті сатып алу құқығының әділ құнын айқындады, ол бұл қаржы құралының әділ құнын бағалауға мүмкіндік береді. Тиісінше, қатысу үлесін сатып алуға арналған бұл құқық ХҚЕС-ке сай активтерді мойындау критерийлерін қанағаттандыратын ретінде Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінде танылды.

Қаржылық есептілікке қосылған қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны мәжбүрлі сатудан немесе таратудан бөлек, мұндай мәмілені жасағысы келетін тараптардың арасындағы ағымдағы мәміленің нәтижесінде құралды айырбастауға болатын соманы білдіреді.

Әділ құнды айқындау үшін келесі әдістер мен жорамалдар пайдаланылды:

- Топ ұзақ мерзімді дебиторлық берешекті/тіркелген және құбылмалы мөлшерлемелермен қарыздарды пайыздық мөлшерлемелер, елге тән болатын тәуекел факторлары, клиенттің дербес төлем қабілеттілігі және қаржылық жобаға тән тәуекелдің сипаттамалары сияқты параметрлердің негізінде бағалайды. Осы бағалаудың негізінде бұл дебиторлық берешек бойынша күтілетін шығындарды есепке алу үшін резервтер құрылады. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтерді шегере отырып мұндай дебиторлық берешектің баланстық құны шамамен оның әділ құнына тең болды.
- Бағасы белгіленетін облигациялардың әділ құны есепті күнге баға белгілеудің негізінде айқындалады. Бағасы белгіленбейтін құралдардың, банктер берген несиелердің және басқа да қаржылық берешектің, қаржылық жалдау шарттары бойынша міндеттемелердің, сондай-ақ басқа да ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелердің әділ құны өтеуге дейін қалған ұқсас шарттармен, несиелік тәуекелмен және мерзімдермен берешек үшін ағымдағы мөлшерлемелерді пайдалана отырып келешек ақша ағындарын дисконттау арқылы айқындалады.
- Сату үшін қолда бар қаржы активтерінің әділ құны белсенді нарықтарда баға белгілеуінің негізінде айқындалады.

Кестеде Топтың 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына берешек коэффициенті көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Бас компаниядан алынған қарыздар	165.294.689	104.001.457
Кредиторлық берешек	275.924	145.720
Таза берешек	165.570.613	104.147.177
Капитал	36.605.679	33.003.334
Берешек коэффициенті	4,52	3,16

34. ЕСЕПТІ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2017 жылғы 17 қаңтарда Топ «Нұрлы жол» бағдарламасының шеңберінде Бас компаниядан алынған қарыз бойынша № 5 Несие желісінің шарты бойынша 4.500.000 мың теңге сомасында екінші траншты алды.